

T.C
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
GELENEKSEL TÜRK EL SANATLARI ANASANAT DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

İSTANBUL ÇİNİLİ KÖŞK MÜZESİ TEŞHİRİNDE BULUNAN KÜTAHYA
KULLANIM ÇİNİLERİ VE ÇANAKKALE SERAMİKLERİNİN
KATALOGLANMASI

Hazırlayan
K. Gökhan TENGİZ

Danışman
Yrd. Doç. Vedat KACAR

İzmir - 2012

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “**İstanbul Çinili Köşk Müzesi Teşhirinde Bulunan Kütahya Kullanım Çinileri ve Çanakkale Seramiklerinin Kataloglanması**” adlı çalışmanın tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneğe aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden olduğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

27.11.2012

K. Gökhan TENGİZ

TUTANAK

Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü' nün 18./02./2012 tarih ve 12... sayılı toplantısında oluşturulan jüri, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin 18... maddesine göre Geleneksel Türk El Sanatları Anasanat Dalı Yüksek Lisans öğrencisi K. Gökhan TENGİZ' in "İstanbul Çinili Köşk Müzesi Teşhirinde Bulunan Kütahya Kullanım Çinileri ve Çanakkale Seramiklerinin Kataloglanması" konulu tezi/projesi incelenmiş ve aday 27.12./2012 tarihinde saat 12.00'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini/projesini savunmasından sonra 60.. dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından jüri üyelerine sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin/projenin başarılı... olduğuna oy birliği... ile karar verildi.

BAŞKAN

Yrd. Doç. Vedat KACAR
P. Jansen

ÜYE

Yrd. Doç.
Atilla C. KILIC

ÜYE

Yrd. Doç. Canda Güner
Doç.

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ

TEZ/PROJE VERİ FORMU

Tez/Proje No:

Konu Kodu:

Üniv. Kodu:

- Not: Bu bölüm merkezimiz tarafından doldurulacaktır.

Tez/Proje Yazarının

Soyadı: TENGİZ

Adı: K. Gökhan

Tezin/Projenin Türkçe Adı: İstanbul Çinili Köşk Müzesi Teşhirinde Bulunan Kütahya Kullanım Çinileri ve Çanakkale Seramiklerinin Kataloglanması

Tezin/Projenin Yabancı Dildeki Adı: The Catalog of the Kütahya Tiles and Çanakkale Ceramics on Display of İstanbul Çinili Köşk Museum.

Tezin/Projenin Yapıldığı

Üniversitesi: D.E.Ü.

Enstitü: G.S.E.

Yıl: 2012

Diğer Kuruluşlar:

Tezin/Projenin Türü:

Yüksek Lisans:

Dili: Türkçe

Doktora:

Sayfa Sayısı: 128

Tıpta Uzmanlık:

Referans Sayısı: 19

Sanatta Yeterlilik:

Tez/Proje Danışmanlarının

Unvanı: Yrd. Doç.

Adı: Vedat

Soyadı: KACAR

Türkçe Anahtar Kelimeler:

- 1- Çini
- 2- Çinili Köşk Müzesi
- 3- Kütahya
- 4- Çanakkale
- 5- Seramik

İngilizce Anahtar Kelimeler:

- 1- Tile
- 2- Çinili Köşk Museum
- 3- Kütahya
- 4- Çanakkale
- 5- Ceramic

Tarih: 27.11.2012

İmza:

Tezimin Erişim Sayfasında Yayınlanmasını İstiyorum: Evet

Hayır

ÖZET

Topkapı Sarayı'nın gölgesinde kalan İstanbul Çinili Köşk, farklı dönemlere ait eser guruplarını içerisinde bulunduran bir müze konumundadır. Müze teşhirinde bulunan eserlerden Kütahya kullanım çinileri ve Çanakkale Seramiklerine ait kapsamlı ve titiz bir çalışma yapılmıştır. Bu eser guruplarının yanı sıra müzede İznik kullanım çinileri, Selçuklu dönemi eserleri ve Osmanlı dönemi duvar panoları da bulunmaktadır.

Müze teşhirinde bulunan Kütahya kullanım çinileri ve Çanakkale Seramiklerine ait toplam 44 adet eser bulunmaktadır. Bunlardan Kütahya teşhirinde bulunan kullanım çinileri 28 adet eserle müzedeki en kalabalık eser guruplarının başını çekerken az sayıdaki üretimlerle müzenin en küçük teşhir salonunu dolduran Çanakkale Seramikleri, 16 adet eserle teşhirde yer alır. Bu eserlerle ilgili olarak ilk önce eserlerin yüksek çözünürlükte fotoğrafları çekilmiş daha sonra eserlere ait envanter bilgileri tek tek çıkarılarak eserlere ait tüm kayıtlar alınmıştır. Eserlere ait kayıtlar belirli bir düzen dahilinde fotoğrafları ile birlikte künyelenmiştir.

Çinili Köşk Müzesi, farklı dönemlere ait zengin eser guruplarının bir arada bulunduğu, köşkten müzeye çevrilmiş bir ziyaret mekânıdır. Dünyanın birçok yerinde bulunan müzeler gibi geçmişin korunup muhafaza edildiği bir barınak niteliği taşımaktadır. Kitaplarda, yazılı kaynaklarda gördüğümüz, işittiğimiz bilgilerin nesnelere aracılığıyla canlandırmalarının yapıldığı mekânlardır. Bu mekânların koruduğu, içinde barındırdığı zenginlikler, kültürel miraslar sadece mekânın korumasına teslim edilmemeli, aynı zamanda ortaya konulacak belgeleme ve arşivleme çalışmaları ile de gelecek kuşaklara bırakılacak bir hazine olmalıdır. Böylece ilerisi için geçmişte yapılan çalışmalar gelecekte yapılacak olanlarla karşılaştırılarak yeni çalışmaların ve metodların oluşturulmasına destek olacaktır aynı zamanda bu eserlerin korunmasına ilişkin olarak yeni yöntemlerin oluşturulmasında ve bu eserlerin zamanla üzerinde oluşan çeşitli fiziksel değişikliklere dair verilerin farklılıklarını ileride görebilme imkânı sağlayacaktır.

ABSTRACT

The İstanbul Çinili Köşk is a museum that has relics from various time periods and it is overshadowed by Topkapi Palace. A comprehensive and captious work has been done on the Kütahya general usage ceramics and Çanakkale Ceramics that are displayed in the museum. Other than these groups of relics; Iznik general usage ceramics, Selcuklu era relics and Otoman era wall panels are in the inventory of the museum as well.

There are a total of 44 relic pieces that belongs to Kütahya general usage ceramics and Çanakkale Ceramics. While there are 28 pieces on Kütahya displays which makes them one of the biggest exhibition in the museum, Çanakkale Ceramics have 16 pieces that are displayed in the smallest exhibition room of the museum. Firstly high resolution pictures of the relics are taken, then all the envantry informations of the relics are taken one by one and recorded. All the records of the relics are tagged with their photographs.

Çinili Köşk Museum is a touristic attraction that holds rich relics from different time eras. It's a place that history is protected and sheltered just like the other museums from all over the world. Museums are the places that the places that information that we see and hear about on the written sourcess are animated with the help of objects. The richness and cultural inheritances that are protected and sheltered by these environments should not be only handed in to these places, at the same time it should be documented and archive works that can be presented as a treasure to the posterity. This way; the work that has been done back in time will be a reference for future studies and methods and can be compared, at the same time new methods of protection for these relics can be figued out and it will give us an oppportunity to see the changes that happens on them.

ÖNSÖZ

İstanbul, iki kıtayı birbirine bağlayan ve stratejik bir konumda olması nedeniyle geçmişte birçok imparatorluğun adeta göz koyduğu önemli bir şehir olmuştur. Fatih Sultan Mehmed'in İstanbul'u fethetmesi ile birlikte Osmanlı İmparatorluğu için son derece önem arz eden bu topraklar, geçmişin tüm izlerini Türkler adına taşıyan bir şehirdir. Özellikle sahip olduğu mimari yapılar, üzerinde halen barındırdığı saraylar, camiler, hamamlar, meydan çeşmeleri, su sebilleri, konaklar, köşkler ve daha birçok önemli yapıyı kıymetli birer hazine ve kültür mirası olarak barındırmaya devam etmektedir. Bu önemli miraslardan biri de hiç kuşku yok ki Topkapı Sarayı'nın gölgesinde kalan İstanbul Çinili Köşk Müzesi'dir.

Özellikle kendi içlerinde son dönem üretimler olarak kabul edilen çeşitli dönemlere ait eserler, İstanbul Çinili Köşk Müzesinin çatısı altında sergilenmektedir. Kütahya çinileri ve Çanakkale Seramiklerinin yanı sıra İznik çinileri, Milet işi eserler, mimari yapıların iç ve dış mekânlarını süsleyen Kütahya dönemi duvar panoları bunlardan bir kaçıdır. Bu yönden bakıldığında İstanbul Çinili Köşk Müzesi teşhirinin çeşitlilik gösteren zengin ve renkli eserlerin muhafaza edildiği önemli mimari yapılardan biri olduğu kesindir.

“İstanbul Çinili Köşk Müzesi Teşhirinde Bulunan Kütahya Kullanım Çinileri ve Çanakkale Seramiklerinin Kataloglanması” başlıklı tez çalışmaya başlamadan önce çalışmanın yürütülebilmesi adına gerekli resmi izinler zorlukla da olsa alınmış ve müze teşhirinde bulunan kataloglamaya dahil eserlerle ilgili detaylı bir araştırma sürecine başlanmıştır. Araştırmanın müze ile ilgili olan ayağında müze yetkililerinden Arkeolog Nilüfer AYDIN ile birebir görüşülerek teşhirde bulunan eserlere ait envanterler çıkarılmış, bunlara ait bilgiler kayıt edilmiştir. Buradan elde edilen bilgiler ışığında danışmanım Yrd. Doç. Vedat KACAR ile çalışma planı oluşturularak araştırma, tasarım süreci ile birlikte yürütülmüştür. Daha sonra uygulama aşamasında müzedeki kullanım çinilerinin ve seramiklerin formlarından hareketle yeni kullanım seramiklerinin günümüz yaşantısında sıklıkla kullanılabilceği ve var olabileceği üretimler ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Tez çalışmamla ilgili olarak müze teşhirinde bulunan Kütahya çinileri ve Çanakkale Seramiklerine ait eserler kataloglanmış, bunlara ilişkin bilgiler verilmiş, müzenin kısa tarihçesi ile birlikte müze teşhirinde bulunan diğer eser guruplarına ilişkin kısa bilgiler aktarılarak müzenin konum planı ile birlikte müzenin geçirmiş olduğu restorasyonlara ilişkin bilgiler derlenmiş ve kronolojik bir sıralama dahilinde kısaca verilmiştir.

Tez çalışmam süresince yardımları ile beni yönlendiren, destek olan danışmanım Sayın Yrd. Doç. Vedat KACAR'a, tez çalışmamla ilgili müsaadeleri için İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürü Sayın Zeynep KIZILTAN'a, tez çalışmam süresince gösterdiği tüm kolaylık ve yardımları için İstanbul Çinili Köşk Müzesi'nin değerli mensubu Arkeolog Sayın Nilüfer AYDIN'a, İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürlüğü Kütüphanesi çalışanı Havva KOÇ'a, müze güvenliğine ve müzenin tüm çalışanlarına, tezim süresince manevi desteği ile her zaman yanımda olan eşim Gül TENGİZ'e ve aileme teşekkür ederim.

K. Gökhan TENGİZ

İÇİNDEKİLER

İSTANBUL ÇİNİLİ KÖŞK MÜZESİ TEŞHİRİNDE BULUNAN KÜTAHYA KULLANIM ÇİNİLERİ VE ÇANAKKALE SERAMİKLERİNİN KATALOGLANMASI

YEMİN METNİ	ii
TUTANAK	iii
YÖK DÖKÜMANYASYON MERKEZİ TEZ VERİ FORMU	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
ÖNSÖZ	vii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR	xi
RESİMLER LİSTESİ	xii
GİRİŞ	1

1. BÖLÜM

ÇİNİLİ KÖŞK MÜZESİNİN TARİHÇESİ

1.1 Çinili Köşk Müzesi'nin Kısa Tarihçesi	4
1.2 Müzenin Konumu ve Mimarisi	6
1.3 Geçirdiği Restorasyonlar	6

2. BÖLÜM

MÜZE TEŞHİRİNDE BULUNAN ESER GRUPLARININ TARİHÇESİ HAKKINDA KISA BİLGİ

2.1 İznik Çinilerinin Kısa Tarihçesi	11
2.2 Milet İşi Seramiklerin Kısa Tarihçesi	13
2.3 Kütahya Çinilerinin Kısa Tarihçesi	14
2.4 Çanakkale Seramiklerinin Kısa Tarihçesi	16

3. BÖLÜM
MÜZE TEŞHİRİNDEN BULUNAN ESER GURUPLARININ
KATALOGLANMASI

3.1 Kütahya Kullanım Çinileri'nin Kataloglanması	20
3.2 Çanakkale Seramikleri'nin Kataloglanması	77

4. BÖLÜM
UYGULAMALAR

4.1 Tasarım ve Uygulama Aşamaları	113
4.2 Sonuç	124
Kaynakça	127
Özgeçmiş	

KISALTMALAR

Yük.	Yükseklik
Cm	Santimetre
M	Metre
a.g.e	Adı Geçen Eser
y.a.g.e	Yukarıda Adı Geçen Eser
No	Numara
Yay.	Yayın/Yayınları
s.	Sayfa
M.Ö	Milattan Önce
yy.	Yüzyıl
İst.	İstanbul
Vit.	Vitrin
T.A.Ş	Türk Anonim Şirketi
Md.	Müdür/Müdürlüğü
ÇK	Çinili Köşk
YKY	Yapı Kredi Yayınları
Şti.	Şirket/Şirketi
Ltd.	Limitet
Yrd. Doç.	Yardımcı Doçent
San.	Sanayi
Tic.	Ticaret
A.Ş	Anonim Şirketi

RESİMLER LİSTESİ

No.	Sayfa
Resim 1 Müzenin Dışarıdan Görünümü	5
Resim 2 Müzede Yapılan Restorasyon Çalışmalarından Görünüm	7
Resim 3 Müzede Yapılan Restorasyon Çalışmalarından Görünüm	7
Resim 4 Müzede Yapılan Restorasyon Çalışmalarından Görünüm	8
Resim 5 Müzede Yapılan Restorasyon Çalışmalarından Görünüm	9
Resim 6 Müzede Yapılan Restorasyonun Sonrasındaki Görünüm	9
Resim 7 Müzeden İznik Tabak Örneği	11
Resim 8 Müzeden İznik Tabak Örneği	11
Resim 9 Müzeden Milet İşi Tabak Örneği	14
Resim 10 Müzedeki Teşhir Salonlarının Konum Planı	19
Resim 11 Kütahya Kullanım Çinileri Teşhir Salonu (Salon 5)	20
Resim 12 Matara 1	21
Resim 13 Matara 1	22
Resim 14 Matara 1	22
Resim 15 Maşrapa	23
Resim 16 Maşrapa	24
Resim 17 Fincan ve Tabağı	25
Resim 18 Fincan ve Tabağı	26
Resim 19 Fincan ve Tabağı	26
Resim 20 Kapaklı İbrik 1	27
Resim 21 Kapaklı İbrik 1	28
Resim 22 Kapaklı İbrik 1	28
Resim 23 Kapaklı Kâse	29
Resim 24 Kapaklı Kâse	30
Resim 25 Fincan Zarfi	31
Resim 26 Fincan Zarfi	32
Resim 27 Fincan Zarfi	32
Resim 28 Fincan Zarfi	32
Resim 29 Limonluk	33
Resim 30 Limonluk	34
Resim 31 Limonluk Detay	34
Resim 32 Zarflı Fincan	35

Resim 33 Zarflı Fincan Detay	36
Resim 34 Zarflı Fincan İç Kısım	36
Resim 35 Gülabdan 1	37
Resim 36 Gülabdan 1	38
Resim 37 Gülabdan 1	38
Resim 38 Gülabdan 1	38
Resim 39 Gülabdan 2	39
Resim 40 Gülabdan 2	40
Resim 41 Gülabdan 2	40
Resim 42 Gülabdan 2	40
Resim 43 Tabak 1	41
Resim 44 Tabak 1	42
Resim 45 Tabak 1	42
Resim 46 Tabak 1 Detay	42
Resim 47 Tabak 2	43
Resim 48 Tabak 2	44
Resim 49 Tabak 2 Detay	44
Resim 50 Kapaklı Kâse	45
Resim 51 Kapaklı Kâse Üst Görünüm	46
Resim 52 Kapaklı Kâse	46
Resim 53 Kapaklı Kâse Detay	46
Resim 54 Kapaklı Kâse	46
Resim 55 İbrik	47
Resim 56 İbrik	48
Resim 57 İbrik Detay	48
Resim 58 Kapaklı Kupa	49
Resim 59 Kapaklı Kupa Üst Görünüm	50
Resim 60 Kapaklı Kupa	50
Resim 61 Askı Top 1	51
Resim 62 Askı Top 1 Detay	52
Resim 63 Askı Top 1	52
Resim 64 Askı Top 2	53
Resim 65 Askı Top 2	54
Resim 66 Askı Top 2	54
Resim 67 Askı Top 3 Detay	55
Resim 68 Askı Top 3	56

Resim 69 Askı Top 3	56
Resim 70 Kandil	57
Resim 71 Kandil Detay	58
Resim 72 Kandil	58
Resim 73 Kandil	58
Resim 74 Sekizgen Çini	59
Resim 75 Sekizgen Çini Detay	60
Resim 76 Sekizgen Çini	60
Resim 77 Altıgen Çini	61
Resim 78 Altıgen Çini	62
Resim 79 Tabak 3	63
Resim 80 Tabak 3	64
Resim 81 Tabak 3	64
Resim 82 Tabak 3 Detay	64
Resim 83 Tabak 4	65
Resim 84 Tabak 4	66
Resim 85 Tabak 4	66
Resim 86 Kapaklı İbrik 2	67
Resim 87 Kapaklı İbrik 2	68
Resim 88 Kapaklı İbrik 2 Detay	68
Resim 89 Fincan Üstten Görünüm	69
Resim 90 Fincan	70
Resim 91 Fincan	70
Resim 92 Kapaklı Hokka	71
Resim 93 Kapaklı Hokka Üstten Görünüm	72
Resim 94 Kapaklı Hokka	72
Resim 95 Tabak 5	73
Resim 96 Tabak 5	74
Resim 97 Tabak 5 Detay	74
Resim 98 Şerbet Süzgeci	75
Resim 99 Şerbet Süzgeci	76
Resim 100 Şerbet Süzgeci İç Görünüm	76
Resim 101 Çanakkale Seramikleri Teşhiri Salon 6 Vitrin Niş 21 Genel Görünüm	77
Resim 102 Çanakkale Seramikleri Teşhiri Salon 6 Vitrin 11 Genel Görünüm	78
Resim 103 Sürahi – Şişe	79
Resim 104 Sürahi – Şişe Detay	80

Resim 105 Sürahi – Şiçe Detay	80
Resim 106 Matara 2	81
Resim 107 Matara 2	82
Resim 108 Matara 2 Yandan Görünüm	82
Resim 109 Matara 2	82
Resim 110 Testi 1	83
Resim 111 Testi 1	84
Resim 112 Testi 2	85
Resim 113 Testi 2	86
Resim 114 Testi 2	86
Resim 115 Tabak 6	87
Resim 116 Tabak 6	88
Resim 117 Tabak 6 Detay	88
Resim 118 Tabak 7	89
Resim 119 Tabak 7	90
Resim 120 Tabak 7 Detay	90
Resim 121 Tabak 8	91
Resim 122 Tabak 8	92
Resim 123 Tabak 8 Detay	92
Resim 124 Tabak 9	93
Resim 125 Tabak 9	94
Resim 126 Tabak 9 Detay	94
Resim 127 Tabak 10	95
Resim 128 Tabak 10	96
Resim 129 Tabak 10 Yandan Görünüm	96
Resim 130 Tabak 10 Detay	96
Resim 131 Tabak 11	97
Resim 132 Tabak 11 Detay	98
Resim 133 Tabak 12	99
Resim 134 Tabak 12 Detay	100
Resim 135 Tabak 12	100
Resim 136 Tabak 13	101
Resim 137 Tabak 13 Detay	102
Resim 138 Tabak 13	102
Resim 139 Kâse Detay	103
Resim 140 Kâse	104
Resim 141 Kâse	104

Resim 142 Kâse	104
Resim 143 Testi 3	105
Resim 144 Testi 3	106
Resim 145 Testi 3 Detay	106
Resim 146 Testi 3	107
Resim 147 Testi 3	107
Resim 148 Kapaklı Maşrapa	108
Resim 149 Kapaklı Maşrapa	109
Resim 150 Kapaklı Maşrapa Detay	109
Resim 151 Tavuk Formlu Testi	110
Resim 152 Tavuk Formlu Testi	111
Resim 153 Tavuk Formlu Testi Detay	111
Resim 154 Tavuk Formlu Testi	112
Resim 155 Tavuk Formlu Testi	112
Resim 156 Kapaklı ve Kapaksız Kutu Formları (Elle Şekillendirme)	113
Resim 157 Kâse Formu (Elle Şekillendirme)	114
Resim 158 Kâse Formu (Elle Şekillendirme)	114
Resim 159 Kâse Formu (Elle Şekillendirme)	115
Resim 160 Tütsülük (Elle Şekillendirme)	115
Resim 161 Tütsülük (Elle Şekillendirme)	116
Resim 162 Tütsülük (Elle Şekillendirme)	116
Resim 163 Tütsülük (Elle Şekillendirme)	116
Resim 164 Mumluk (Elle Şekillendirme)	117
Resim 165 Tütsülük ve Mumluklar (Elle Şekillendirme)	117
Resim 166 Tabak (Elle Şekillendirme)	118
Resim 167 Tabak (Elle Şekillendirme)	118
Resim 168 Tabak (Elle Şekillendirme)	119
Resim 169 Kaşıklık (Elle Şekillendirme)	119
Resim 170 Kaşıklık (Elle Şekillendirme)	120
Resim 171 Bulut Formlu Kapaklı Kutu (Elle Şekillendirme)	120
Resim 172 Bulut Formlu Kapaklı Kutu (Elle Şekillendirme)	121
Resim 173 Bulut Formlu Kapaklı Kutu (Elle Şekillendirme)	121
Resim 174 Bulut Formlu Kapaklı Kutu (Elle Şekillendirme)	122
Resim 175 Astarlanmış Kutu Formu (Elle Şekillendirme)	122
Resim 176 Astarlanmış Kapaklı Kutu Formu (Elle Şekillendirme)	123
Resim 177 Astarlanmış Kâse Formu (Elle Şekillendirme)	123

GİRİŞ

Toplumların kültürlerini yansıtan bir ayna görevi gören tarihi eserlerin barındığı mekânlar olarak var olan müzeler, geçmişte yaşayan toplumların kültürleri, yaşam biçimleri hakkında biraz olsun bir fikir verir bizlere. Bu mekânların korunaklı duvarları arasında var olan eserler çoğu zaman uygunsuz teşhir edilirken bazen de zamanın karşısında bu mekân, aydınlatma, ortamın maruz kaldığı doğal ya da doğal olmayan türden etkilerle müzelerde ya da depolarda yer alırlar.

İlk olarak İstanbul Çinili Köşk Müzesi'nde bulunan Kütahya ve Çanakkale Seramiklerinin kataloglanmasına ilişkin bir çalışmanın yapılışı ile ilgili olarak tasarladıklarım, bu müzenin teşhiri ile sınırlı olmaktan öteye müzeye kayıtlı tüm Çanakkale ve Kütahya kullanım Çinilerini kapsayan bir tez olması yönündeydi. Bununla ilgili olarak Güzel Sanatlar Enstitüsü kanalı ile araştırma yapılabilmesine ilişkin resmi izin alınabilmesi adına gönderilen başvuru yazısına cevaben gelen yazıda talebim ret edilmişti. Bununla ilgili müzenin bağlı bulunduğu İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürü Sayın Zeynep Kızıltan ile görüşerek gerekli izinlerin alınması yine Güzel Sanatlar Enstitüsü kanalı ile gerçekleşmiş olsa da bu sefer araştırma teşhir ile sınırlandırıldı. Teşhir ile sınırlandırılan bu araştırmada incelemelere esas olacak çoğu önemli bilgiye envanter kayıtları üzerinden ulaşmış olmama karşın eserlerin kapalı vitrinlerde güvenlik sistemleri aracılığı ile kontrol altında tutulması nedeni ile bazı verilere de ulaşmak mümkün olmadı. Bu nedenle yapılacak araştırma ile ilgili olarak fotoğraf çekimine ve müze içinde not tutulmasına, envanter bilgilerine ulaşmama ve müzenin kütüphanesinden yararlanmama izin verilmiş olup depoda bulunan diğer eserlere erişim izni alınamamış ve araştırma teşhir ile sınırlandırılmıştır.

Bu sıkıntılı duruma karşın müze teşhirinde bulunan Kütahya kullanım çinileri ve Çanakkale Seramikleri ile ilgili olarak şahsıma her türlü kolaylık gösterilmiş, bilhassa müzeden sorumlu olan Arkeolog Nilüfer AYDIN ile koordineli çalışılmış, eserlerle ilgili verilere ulaşılarak belgeleme yapılmıştır. Müze ortamının karanlık olması ve bazı salonlardaki vitrinlerde bulunan eserlerin aydınlatma ve gün ışığından etkilenmemesi nedeni ile karanlıkta kalan eserlerin fotoğraflanmasında da çoğu zaman sıkıntılar yaşanmış ancak bu konudaki sıkıntılarda yine Arkeolog Nilüfer AYDIN'ın katkıları ve yardımları ile aşılmıştır.

Öncelikli olarak müzenin tarihçesi ile ilgili araştırma yaparak başladığım çalışmamda müzenin içerisinde bulunan ve özel izinle girilmesine müsaade edilen kütüphaneden yararlanmam sağlanmış ve bununla ilgili her türlü kolaylık gösterilmiştir. Müzenin tarihçesi, mimari özellikleri, yapılışından bu yana gerçekleştirilen restorasyonlar gibi önemli bilgiler araştırılmış ardından müzedeki eserlerin bulunduğu salonlardaki her bir vitrinde bulunan Kütahya kullanım çinileri ve Çanakkale seramikleri fotoğraflanmıştır. Bu eserlerin genel fotoğrafının yanında detay fotoğrafları da çekilmiş, ardından bu eserlerin teker teker envanter kayıtları çıkarılarak eserlere ait künye bilgileri kayıt altına alınmıştır.

Araştırmaya esas olan tez konusu haricinde müze teşhirinde yer alan diğer eserlere ait kayıtlarda tez dışında tutulmak üzere envanter ve künye bilgileri alınmıştır. Bu eserlere ait fotoğraf çekimleri gerçekleştirilmemiş olsa da eserleri yerinde inceleyerek çeşitli notlar alabilme imkânı da buldum.

Kütahya ve Çanakkale salonları olarak adlandırılan teşhirdeki eserlerin neredeyse tamamı satın alma yolu ile müzeye kazandırılmış eserlerden oluşmaktadır. Müzede yer alan eserlere ait birçok önemli bilginin belgelenmesi sırasında çok sayıda kaynaktan yararlanılmıştır. Bu kaynakların temelini oluşturan beş önemli ana kaynak dikkate alınarak çalışılmıştır. Bu kaynaklar; Nilüfer Aydın'ın Çinili Köşk Müzesi, Alpay Pasinli ve Saliha Balaman'ın Türk Çini ve Seramikleri Çinili Köşk, Gönül Öney'in Türk Devri Çanakkale Seramikleri, Suna – İnan Kıraç Vakfı'nın Çanakkale Seramikleri ve Garo Kurkman'ın Toprak, Ateş ve Sır kitaplarıdır.

Bu çalışma ile ilgili olarak takip edilen yöntemin öncelikli sırasında fotoğraf çekimi yer almaktadır. Vitrin içerisinde eserler karışık bir düzende verildiğinden toplu olarak vitrinde yer alan eserlerin bazılarının orta bölümde kalması çoğu zaman fotoğraf çekimini güçleştirmiştir. Bunlara ait çoğu detay çekimi iyi yapılamamış bazıları ise ortamın karanlık olması nedeni ile istenilen sonuç alınamamıştır. Depoda bulunan eserlerin kontrol ve eserlerin durumlarına ait tüm bilgi müzenin ilgili sorumlusu Arkeolog Nilüfer AYDIN kontrolünde olup depoya giriş izni alınamamıştır. Teşhirde yer alan formlara ait detaylı ölçümlerse vitrinden çıkarılmasına müsaade edilmediği için yine gerçekleştirilememiştir. Bu eserlerle ilgili müze envanterlerinde yer alan genel bilgilere ulaşılmıştır. Fotoğraflama sonrasında teşhirde bulunan 44 adet esere ait tüm künye bilgileri kayıt edilmiş ve bazı bilgilerin çeşitli kaynaklarda farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Eserler Kütahya kullanım çinileri ve Çanakkale seramikleri olmak üzere iki ayrı guruba ayrılarak bu eserlere ait tüm veriler bilgisayar ortamında ayrıştırılıp her bir eserin fotoğrafı numaralandırılarak eserlere ait envanter bilgileri ilgili fotoğrafa karşılık gelecek şekilde eşleştirilerek bilgisayar ortamında arşivlenmiştir. Her bir esere ait künye bilgileri sırası ile türü, envanter numarası, buluntu yeri, esere ait ölçüler, eserin ait olduğu dönem, müze teşhirindeki yeri, müzeye geliş tarihi, müzeye geliş yolu, müze kayıtlarındaki durumu ve müze kayıtlarında yer alan bilgiler şeklinde sıralanarak incelemesi gerçekleştirilmiştir.

Tez çalışmamın birinci bölümünde müzenin tarihçesi hakkında bilgi verilerek müzenin konumu, mimarisi ve geçirdiği restorasyonlara ilişkin kısa bilgiler verilmiştir. İkinci bölümdeyse müze teşhirinde bulunan eser gruplarının kısa tarihçeleri aktarılmıştır. Üçüncü bölümdeyse müze teşhirinde bulunan Kütahya kullanım çinileri ve Çanakkale seramikleri fotoğrafları ile birlikte künye bilgileri verilmiş ve eserlere ait farklı açılardan çekilmiş fotoğraflar ve detay fotoğraflarına yer verilmiştir. Dördüncü bölümdeyse müze teşhirindeki eserlerin formlarından hareketle oluşturulan tasarımlar ve bu tasarımlara ait uygulamalar fotoğrafları ile aktarılmıştır. Bu bölümde yapılan uygulamalara ilişkin resimler de verilerek resim listesine eklenmiş ve uygulamalara dair bilgiler verilerek sonuç bölümü, kaynakça ve özgeçmiş yazılarak yapılan çalışma sonlandırılmıştır.

İSTANBUL ÇİNİLİ KÖŞK MÜZESİ TEŞHİRİNDE BULUNAN KÜTAHYA KULLANIM ÇİNİLERİ VE ÇANAKKALE SERAMİKLERİNİN KATALOGLANMASI

1. BÖLÜM ÇİNİLİ KÖŞK MÜZESİ'NİN TARİHÇESİ

1.1 Çinili Köşk Müzesi'nin Kısa Tarihçesi

Çinili Köşk, günümüzde Türk çini ve seramiklerinin sanat tarihi içindeki yerini ve gelişimini gösteren eserlerin sergilendiği bir müzedir. Fatih Sultan Mehmet'in (II. Mehmed) İstanbul'da yaptırdığı sivil mimarlık örneklerinin içinde en eskisidir. Topkapı Sarayı Müzesi Külliyesine dahil, İstanbul Arkeoloji Müzeleri avlusunda yer alan Çinili Köşk, Topkapı Sarayı'ndan da önce yapılmıştır.¹ Haliç ile Marmara arasındaki yarımada'nın burnunda 1466 yılında inşasına başlanılan ve 19. yy. a kadar bir takım köşkler, meskenler ve müstemilat ilavesi ile mütemadiyen genişletilen saray binaları gurubuna dahildir.² Fatih Sultan Mehmed'in emri ile inşa edilen Çinili Köşk sanat tarihi ve mimari açıdan oldukça önemli bir anıttır. Devrin tarihçilerinden Tursun Bey, ilk saray inşaatı için "Acem, Arap ve Rum'dan" ustalar getirildiğinden söz eder. Gerçekten de Çinili Köşk'te sınırlı bir İran etkisi sezilir. "Sırça Köşk de denilen bu yapının, içi ve dışı renkli sırlı tuğlalarla bezendiği, çinilerle kaplı bir görünüme sahip olduğu için Çinili Köşk adı yerleşmiştir.³ Kapısı üzerindeki çini kitabede inşa tarihinin miladi 1472 olduğu yazılıdır, ancak mimarı bilinmemektedir.⁴ İçini ve dışını kaplayan çinilerden dolayı çeşitli dönemlerde "Kasr-ı Kaşi" ya da "Sırça Saray" olarak da anılmıştır. Etrafındaki Ağa Çayırı, Ağa Vekili Bahçesi, Kalfa Yeri ya da Kum Meydanı olarak adlandırılan alanda cirit, tomak, güreş gibi spor gösterilerinin yapıldığı rivayet edilmektedir.⁵ Padişah ve yakınlarının bu gösterileri köşkün tribün görünümündeki revaklarından izledikleri anlatılmaktadır.⁶ Yapı Selçuklu etkisinde yapılmış olup, Osmanlı sivil mimarisinin İstanbul'daki tek örneği olarak kabul edilmektedir.

¹ Mehmet Önder; **Türkiye Müzeleri**, Türkiye İş Bankası Kültür Yay. Ankara 1992, 125 s.

² Ernst Kühnel; **İstanbul Arkeoloji Müzelerinde Şaheserler, Çinili Köşk'te Türk ve İslam Eserleri Koleksiyonu**, Cilt 3, Leipzig Berlin 1938, 26 s.

³ Sabahattin Türkoğlu; **Topkapı Sarayının Dünü Bugünü**, Şekerbank T.A.Ş Yay. 1987, 266 s.

⁴ **Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi**, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Ortak Yay., Cilt 2, İstanbul, 1994, 258 s.

⁵ Nilüfer Aydın; **Çinili Köşk Müzesi**, İstanbul, 2007, 10 s.

⁶ Hülya Tuncay; **Çinili Köşk**, Yapı ve Kredi Bankası Kültür ve Sanat Hizmetleri, İstanbul 1980, 3 s.

İnşa edildiği tarihten bu yana pek çok tadilat geçiren ve hangi tarihlere kadar ne amaçla kullanıldığı tam olarak bilinmeyen Çinili Köşk; Selaniki Tarihi'nde adı geçen belgelere göre, 16. yy. sonuna doğru darphane olarak faaliyet göstermiştir.⁷

II. Mehmed (Fatih) döneminin (1451 – 1481) tarihini yazan Dursun Bey, Çinili Köşk'ü “sırçadan yapılmış bir yer”e benzetmektedir. IV. Murad zamanında (1623 – 1640) köşk içinde bazı yeniliklerle, park tarafındaki odalardan soldakine, ayna taşında tavus kuşu kabartması bulunan bir çeşme yapılmıştır. Çeşmenin iki tarafına yerleştirilmiş kitabelerden birinde de Çinili Köşk'e Sırça Saray denilmektedir.⁸

Çinili Köşk Müzesi'nde, Selçuklu Duvar Çinisi ve seramik örneklerinden başlayarak İznik Çini ve Seramiklerinin sergilendiği vitrinler yer alır. Kütahya ve Çanakkale seramiklerinden örneklerin de yer aldığı Çinili Köşk Müzesi, Topkapı Sarayı Müzesi'nin tamamlayıcısıdır.⁹

Resim 1: Çinili Köşk Müzesi Genel Görünümü

⁷ Aydın; a.g.e. 9 s.

⁸ Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi; a.g.e. 258 s.

⁹ Önder; a.g.e. 126 s.

1.2 Müzenin Konumu

İstanbul'un Avrupa yakasında, Eminönü semti sınırları içerisinde Gülhane Parkı ile Topkapı Sarayı arasında yer alan müze, "Haliç girişine doğru inen yamacın üzerine inşa edilmiştir. Köşk, Topkapı Sarayı'nı çevreleyen surların (Sur-i Sultani) içinde, saray avluları dışında, "beşinci yer" olarak da bilinen Sarayburnu tarafında bulunmaktadır. Yapı, İstanbul Arkeoloji Müzeleri kompleksini oluşturan ve aynı avlu etrafında yer alan üç müze binasından biridir." Kareye yakın (32x34m) bir plan içerisine yerleştirilmiş olan müze iki katlıdır. Ancak Gülhane parkı tarafından iki katlı, giriş cephesinden ise tek katlı görünmektedir. Ayrıca giriş kapısının üzerinde ufak, dar ve uzun bir asma kat da bulunmaktadır. Yapı malzemesi olarak beyaz köfeki taşı, mermer ve tuğla kullanılmıştır.¹⁰ Köşk, haç biçiminde tonozlarla çevrili bir orta kubbe ile köşelerde yer alan diğer kubbeli odalardan ibarettir. Giriş eksenini üzerindeki beş köşeli oda, dışarı doğru çıkıntı yapar. Köşkün giriş yönünde on dört sütuna oturan bir eyvanı bulunmaktadır.¹¹ Çinili Köşk Müzesi konum olarak yakınlığı nedeniyle 1981 yılında İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürlüğü'ne bağlanmıştır.

1.3 Geçirdiği Restorasyonlar

Fatih Sultan Mehmed'in Sırça Saray ismi ile anılan bu köşkü, sonradan ilave edilen revakla içinde yapılmış çeşitli zamanlardaki tadilatlar, Çinili Köşk'ün ilk inşa tarzındaki ana karakteri değiştirmeyen bazı değişiklikler meydana getirmiştir. 1590 yılında yapılan tadilat sırasında sol taraftaki büyük odanın mermer çerçevesi nişlerinden biri içerisine ortası tavus resimli, kenarları kitabeli ve tavanı rengârenk nakışlarla süslü, altı muslukla suyu akıtılan muhteşem bir çeşme yapılmıştır.¹²

¹⁰ Aydın; **a.g.e.** 9 s.

¹¹ Önder; **a.g.e.** 125, 126 s.

¹² **Fatih Müzesi**; Eski Eserler ve Müzeler Genel Md. Topkapı Sarayı Müzesi Yay. İst. 1953, 3, 4 s.

Resim 2: Müzede Yapılan Restorasyon Çalışmasından Görünüm

Resim 3: Müzede Yapılan Restorasyon Çalışmasından Görünüm

Müze 1737 yılında geçirdiği yangından sonra bir süre saray ağalarının kullanımına verilmiştir. Ahşap olan ilk revak 1737 de yandıktan sonra yerine I. Abdülhamit döneminde (1774 – 1879) bugün mevcut olan ve iki taraflı merdivenle çıkılan 14 sütunlu mermer revak yapılmıştır. Revağın sağındaki pencere nişi yanında bulunan bir merdiven, asma kat ile çatıya çıkışı sağlamaktadır. Zaman içinde birkaç kez tamirat gören ve özgünlüğünü yitiren çatı, günümüzde teras şeklini almıştır. Kubbenin dört tarafında sonradan yapılan taş bacalar ile çatı kenarında merdiven kulesi yer almaktadır. Giriş katında merkezi sofa etrafında tonozlarla kapatılmış dört eyvan planı uygulanmıştır. Merkezi sofa ve odaların üstü kubbe ile örtülmüştür. Ana kubbe kasnağı ile odalardaki pencere düzeni binaya bol ışık sağlamaktadır. Sağ ve soldaki açık eyvanlar, köşkün müze olarak kullanılmasına karar verilince 1878 yılında demir şebeke ve camekân ile kapatılmıştır. Bu eyvanlar ile Gülhane Parkına bakan odalarda duvarlar, belirli bir yüksekliğe kadar altıgen veya üçgen formlu çinilerle kaplıdır.¹³ 1875 yılında Çinili Köşk Müzesi haline getirildiği zaman bina dahilinde esaslı tadilatlar yapılmıştır. Burada ilk defa ağır Roma, Yunan ve Bizans

¹³ Aydın; a.g.e. 11, 23 s.

heykelleri teşhir edilmiştir.¹⁴ 1880 yılında arkeolojik ve İslam eserlerinin sergilenmesi amacıyla Müze-i Hümayun (İmparatorluk Müzesi) olarak resmen açılmıştır. 1908 de Topkapı Sarayı'nın müze haline dönüşünden bir süre sonra Çinili Köşk'teki eserler çeşitli müzelere dağılarak köşk 1939 yılında Topkapı Sarayı Müzesi'nin himayesine verildi. İçindeki eserler başta Topkapı Sarayı olmak üzere İstanbul Türk ve İslam Eserleri Müzesi ile Ankara Etnografya Müzeleri'ne taşınmıştır.¹⁵

Resim 4: Müzede Yapılan Restorasyon Çalışmasından Görünüm

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Çinili Köşk'ün restore edilmesi ve burasının bir Fatih Devri Müzesi olarak düzenlenmesi hazırlıklarına girişilmiştir.¹⁶ İstanbul'un fethinin 500. yılı nedeniyle 1953 yılında "Fatih Müzesi" adını alan Çinili Köşk'ün içerisinde Fatih Sultan Mehmed'e ait elbise, silah, ferman, kitap gibi kişisel eşyalarından oluşan bir sergi hazırlanmıştır. 1967 yılından itibaren "Topkapı Sarayı Müzesi – Çinili Köşk, Türkî Çini ve Seramikleri Seksiyonu" olarak hizmet vermiştir. 1981 yılında İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürlüğü'ne bağlanmasının ardından hicretin 15. yüzyılını kutlamak için yapılan etkinlikler çerçevesinde yenilenmiş olan

¹⁴ Fatih Müzesi; a.g.e. 4 s.

¹⁵ Aydın; a.g.e. 11 s.

¹⁶ Fatih Müzesi; a.g.e. 4 s.

müze, 20 Nisan 1983 tarihinde ziyarete açıldı. Uzun süre açık kalan sergi yeniden düzenlenerek 28 Mayıs 1992 tarihinde tekrar açılışı yapıldı. Daha sonraki yıllarda kapatılan köşkün 2002 – 2004 yılları arasında onarım, restorasyon, aydınlatma ve güvenlik sistemleri ile sergileme düzeni tamamen yenilenmiş, 10 Haziran 2005 tarihinde yeniden ziyarete açılmıştır.¹⁷ Son olarak yapılan bu restorasyonla ilgili İstanbul Valiliği tarafından gerçekleştirilen basın duyurusunda yapılan restorasyon çalışmaları ve bunların toplam maliyetine ilişkin basın bilgilendirmesi yapılarak detaylı bilgi de verilmiştir.

Resim 5: Müzede Yapılan Restorasyon Çalışmasından Görünüm

Resim 6: Müzede Yapılan Restorasyon Sonrası Müzenin İç Kısmından Görünüm

¹⁷ Aydın; a.g.e. 11 s.

ÇİNİLİ KÖŞK MÜZESİ AÇILIYOR

09.06.2005

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü
Tel:0.212 528 39 32 Faks:526 08 81
İnternet: <http://www.istanbul.gov.tr>

Bülten No: 97

09.06.2005

BASIN DUYURUSU

10 Haziran 2005 Cuma günü saat:18.00 de Kültür ve Turizm Bakanı Atilla Koç ve İstanbul Valisi Muammer Güler in katılımıyla Çinili Köşk Müzesi nin açılışı yapılacaktır.

Kamuoyunun bilgilerine sunulur.

BİLGİ NOTU

İstanbul Valiliği, İl Özel İdare Müdürlüğü bütçesinden sağlanan maddi destekle, İstanbul Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğü kontrolünde, İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürlüğü ve Merkez Restorasyon ve Konservasyon Müdürlüğü İşbirliğiyle, 2002-2004 yıllarında, Çinili Köşk te zamanın ve depremin oluşturabileceği yapısal bozulmalar ele alınarak çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Teras ve kubbe kurşunları ile revaktaki gergi demirleri yenilenmiş, bozulan sıva yüzeyler raspa edilmiş, bozulan ve kırılan yapı elemanlarının yerine yenileri yapılmıştır. Binanın iç mekanlarını ve dış cephesini kaplayan tüm çinilerin, bakım ve restorasyonları yapılmıştır. Ayrıca aydınlatma ve güvenlik sistemleri ile Müze teşhir ve tanzimi yenilenmiştir. Çinili Köşk için İl Özel İdare bütçesinden 1.32 Trilyon TL harcanmıştır.

2. BÖLÜM

MÜZE TEŞHİRİNDE BULUNAN ESER GURUPLARININ TARİHÇESİ HAKKINDA KISA BİLGİ

2.1 İznik Çinilerinin Kısa Tarihçesi

İznik, Osmanlı dönemi Türk Çini ve Seramiği ile özdeşleşmiş bir isimdir. M.Ö 4. yüzyıldan bu yana tarihi gelişimi izlenebilen bu küçük ve şirin yerleşim yeri, İznik gölünün doğusunda, surlarla çevrili bir merkezdir. Kısa bir süre Anadolu'daki ilk Türk başkenti olduktan sonra tekrar Bizans egemenliğine girmiş olan İznik, 1331 yılında Orhan Gazi tarafından fethedildikten sonra önemli bir Osmanlı merkezi haline gelmiştir. Özellikle 14. ve 15. yy. larda önemli anıt eserlerle donatılmış, bayındır bir hale getirilmiş ve bir kültür merkezi durumuna geçmiştir. 16. yy da Kanuni Sultan Süleyman'ın özel ilgisi ile, son parlak dönemini yaşamıştır. Osmanlı İmparatorluğu'nun bu en yüksek döneminde, çiniciliğinin ünü zamanının "Dünya" sına yayılmıştır.¹⁹

15. yy. sonu ile 16. yy. başlarında İznik atölyelerinde yepyeni bir dönem başlamıştır. Kırmızı hamurlu örneklerin yerini, önceleri çini yapımında kullanılan ince kilden sert beyaz hamurlu ve şeffaf sırlı seramik gurubu almıştır. Daha evvel gezgin olarak çalışan çini ustalarının İznik'e yerleşmesi ile Fatih Sultan Mehmed'in (1451 – 1481) Topkapı Sarayı'nda kurduğu Nakkaşhane arasındaki iletişim, üslupsal gelişimi hızlandırmıştır.²⁰

Resim 7: Müzeden İznik Tabak Örneği **Resim 8:** Müzeden İznik Tabak Örneği

¹⁹ Ara Altun, Gönül Öney ve John Carswell ; **Türk Çini ve Seramikleri**, Sadberk Hanım Müzesi, İst. 1991, 8 s.

²⁰ Aydın; **a.g.e.** 48 s.

15. yy. sonu, 16. yy. başlarına kadar üretilmiş sert beyaz hamurlu mavi beyaz örnekler, Osmanlı döneminin en kaliteli çini ve seramiklerindedir ve şeffaf sır altına mavinin tonlarıyla bezemelidir. Çeşitli kullanım alanlarına yönelik olarak yapılmışlardır. Özellikle üzerlerinde çeşitli isim, ayet, hadis ve dua bulunan cami kandilleri, tabaklar, maşrapalar, sürahiler sergileme düzeni içerisinde önemli bir gurubu oluşturmaktadır.²¹

16. yy. da ortaya çıkan firuze rengin mavi ile kullanıldığı tabak, kase, maşrapa ve altıgen çinilerle; 16. yy ortalarında karşılaşılan kobalt mavi, firuze, adaçayı yeşili ve buğulu morun birlikte uygulandığı, yanlışlıkla “Şam İşi” denen ve çok renge geçişi sağlayan kaseler serginin dikkati çeken eserlerindedir. Ayrıca renkli slip tekniğinin şeffaf sır altına uygulanması ile yapılmış sürahi, tabak ve kupa, sergilenen çok renkli örnekler arasındadır.²²

İznik’ de Seramik hammaddesi genellikle fritli hamurdur. Bunun için gerekli kuartz çevredeki dere yataklarında bol miktarda ve serbest halde mevcuttur. Kil ve boya hammaddesi ile özellikle soda oldukça uzaktan temin edilmiştir.²³ Kırmızı hamurlu İznik Seramiği’ni üç ayrı teknik ve üslupta incelemek mümkündür. Bunlardan birincisi, kırmızı hamurlu, astarı çizikleme dekorlu (sigrafitto) bazen akıtmalı, çeşitli renklerde sırlanmış bir seramiktir. Anadolu’da ve Orta Doğu’da, Selçuklu ve Bizans çağı seramiklerinde de uygulanmış olan bu teknikten çok sayıda örnek, İznik kazılarında bulunmuştur. Osmanlı döneminde basit günlük kullanım seramiği olarak bir süre yapılmış olduğu anlaşılmaktadır.²⁴

İznik’te kırmızı hamurlu seramiğin ikinci tekniği, astar dekorlu (slip) olarak ortaya çıkar. Kalehisar’da da elde edilen bu tip seramik, Osmanlı seramik sanatının Selçuklu seramik sanatı ile belirgin bir bağlantısı olarak değerlendirilmelidir. Kırmızı hamurlu zemin üzerinde inceltilmiş astar maddesiyle yapılan serbest ve hareketli dekor, renkli ve şeffaf sır altında hafif kabarık bir etki bırakarak daha açık görülmektedir. Kahverengi, sarı, yeşil gibi renkli sır, kabarık motifler arasındaki kırmızı zeminde daha koyu olarak belirlemekte ve böylece tek renkli sır ile çok canlı ve hareketli bir görüntü elde edilmektedir.²⁵

²¹ Aydın; **a.g.e.** 48 s.

²² **y.a.g.e.** 48 s.

²³ Altun, Öney ve Carswell; **a.g.e.** 8 s.

²⁴ **y.a.g.e.** 9 s.

²⁵ **y.a.g.e.** 9 s.

Kırmızı hamurlu seramiğin üçüncü devresi, bazen “Beylikler Devri Seramiği” şeklinde teklif edilen, ama daha çok Batılı yayınlarda ilk olarak F.Sarre'nin adını koyduğu şekilde “Milet İşi” tanımı ile bilinen beyaz astarlı ve mavi-beyaz dekorlu seramiktir.²⁶

2.2 Milet İşi Seramiklerin Kısa Tarihçesi

İznik kazılarının kesinlikle ortaya koyduğu gibi, bu tip seramiğin asıl üretim merkezi İznik'tir. Bulunan yanık-bozuk fırın artıkları, üç ayak yapışmış örnekler, astarlanıp dekorlanmış fakat henüz sırlanıp pişirilmemiş buluntular ve en önemlisi dolu iken çökmüş bir fırın ile sayıları binleri bulan çok değişik üretim örnekleri, asıl üretim merkezinin İznik olduğuna dair bir şüphe bırakmamıştır. Genellikle çukur kase formları ile karşımıza çıkan bu teknikteki parçalar yanında, kandil, tas, tabak gibi çeşitli formlara da rastlanmaktadır. 1984 yılı kazılarında insan yüzü bir parçanın bulunması gerçekten ilgi çekici olmuştur. Kırmızı hamurlu zeminin iç tarafı tamamen astarlanmış olan bu seramiklerin, dış tarafı ve dip kısmı genellikle astarlanmamıştır. Beyaz astarlı zemin üzerinde, çoğunlukla kobalt mavisi ile yapılmış serbest dekor göze çarpmaktadır. Serbest yaprak desenleri, bazen göbek kısmındaki yıldızlar ve madeni kapları çağrıştıran radyal hatlarla karakteristik hale gelen bu kaplarda benzer kompozisyonlar bulunmakla beraber tekrara rastlanmamaktadır. Şeffaf renksiz sırlılar yanında, firuze sırlı olanları, Selçuklu devri firuze sıraltına siyah dekorlu seramiği ile yakın bağlar kurulmasına imkân vermektedir. İznik kazıları bu tip seramiğin tarihlendirilmesi bakımından sanılanın aksine yeterlidir. Üstelik daha 14. yy dan başlamak üzere, günlük kullanım seramiği olarak uzun süre üretilmiş olduğu kanaati İznik kazıları ile kanıtlanmıştır. Son zamanlardaki buluntu ve yayınlardan Osmanlı dönemi seramik üretiminde İznik ile belirli bir paralellik gösterdiği anlaşılan Kütahya'da da, buna benzer bir üretimden söz etmek mümkündür. İznik'de de bu tip seramiğin yapımına, üretimin sürdüğü sürece devam edildiği anlaşılmaktadır.²⁷

²⁶ Altun, Öney ve Carswell; **a.g.e.** 10 s.

²⁷ **y.a.g.e.** 9 s.

Resim 9: Müzeden Milet İşi Tabak Örneği

2.3 Kütahya Çinilerinin Kısa Tarihçesi

İznik çinilerinin göz alıcı parlantısı yanında Kütahya Çiniciliği'nin “ihmal” edilmişliğini görüyoruz. Osmanlı çiniciliği denilince ilk akla gelen önce İznik ve İznik Çinileridir. Geçmişte de bu böyle olmuş ve önce Kütahya ardından da Çanakkale Seramikleri, İznik işlerinin ardına, ikinci ve üçüncü sıralara itilmişlerdir. Oysa biraz dikkatli bir inceleme, genellikle bir “saray sanatı” sayılan görkemli İznik çiniciliğinin yanında, bir “kent sanatı” olarak nitelenen Kütahya ve daha çok bir “halk sanatı” gibi görünen Çanakkale çiniciliklerinin, ilk bakışta benzer şeyler üretiyor gibi görünseler de aslında farklı ve kendi içinde özgün yaratıcılık alanları olduğunu hemen ortaya koyar.²⁸

Bugüne kadar Kütahya çevresinde ilk Osmanlı seramiklerinden bazı parçalar bulunmuştur. Kütahya'da ilk Osmanlı seramiklerinden çok sayıda ve bozuk örneklerin bulunuşu Kütahya'nın ikinci bir üretim merkezi olduğunu kanıtlamıştır. Kütahya, Friglerden itibaren yerleşim merkezi olmuş ve bugüne kadar da bu

²⁸ Garo Kurkman; **Toprak Ateş Sır, Kütahya Çini ve Seramikleri**, İst. 2005, 8 s.

niteliğini korumuştur. Kütahya ve çevresinde seramik ve çini yapımında kullanılan doğal kilin bol ve sürekli bulunması, Friglerden itibaren başlayan seramik yapımının kesintisiz olarak sürdürülebildiğini göstermektedir. Friglerle başlayan seramik yapımı Yunan, Roma ve Bizans dönemlerinde de sürmüştür. İlk Osmanlı seramiklerinin 14. yy. ortaları ile 15. yy. başları arasında yapıldığı bilinmektedir. Kütahya'da da ilk Osmanlı seramiklerinin, bu tarihler arasında yapıldığı görülmektedir.²⁹

Kütahya'da üretilen ilk Osmanlı seramikleri ile İznik üretimi ilk Osmanlı seramikleri, desenleri, formları ve yapım teknikleri açısından yakın benzerlikler gösterse de bazı durumlarda birbirinden ayrılmaktadır. Kütahya yöresinin ilk Osmanlı seramiklerinin sırlarında görülen ufak sır çatlakları (Şahtar) İznik seramiklerinde görülmez. Kütahya'da ilk Osmanlı seramiklerindeki renklerin koyuluğu ve bu seramiklerin sır altı tekniğinde çalışılmış olduğu bazı araştırmacılar tarafından kabul edilmemektedir. Bu araştırmacıları yanılgıya düşüren, özellikle Kütahya'daki ilk Osmanlı seramiklerinde görülen çok ince sır uygulamasıdır. Bu örneklerde kobalt mavisi ile mangan moru boyalar katkı maddesi ile karıştırılarak kullanıldığından hem daha koyu renk izlenimi vermiş, hem de ince sır altında çok hafif rölyef etkisi bırakarak, sır üstü teknikle çalışıldığı etkisini uyandırmıştır.

16. yy. da da Kütahya'da çinicilik faaliyetlerinin var olup olmadığı çinicilik tarihine ait araştırmaların başladığı ilk dönemlerde tartışmalara konu olmuştur. Fakat daha sonra bulunan bazı ithaf yazılı objeler 16. yy. da Kütahya'da çiniciliğin var olduğunu ispatladı. Fakat bugüne kadar bu konuda her hangi bir arşiv belgesi bulunamamıştı. 16. yy ikinci yarısına ait bir belge, Kütahya'daki çinicilik faaliyetlerinin varlığını somut olarak ortaya koymaktadır.

Osmanlı çini sanatında İznik'in en önemli rakibi Kütahya olmuştur. Günümüze ulaşmış en erken tarihli iki Osmanlı kabının kitabelerinde Kütahya'nın adı geçmektedir. 1520 li yıllardan kalan ve halk arasında Kurşunlu Cami adı ile bilinen Kütahya'daki Kasım Paşa Camisi'nin çini panosu, Kütahya çiniciliğinin ilk mimari örneklerinden birisi olması dolayısıyla anılmaya değerdir. 1550 lerde Rüstem Paşa, Kütahya'da yaptırdığı medresenin yanı sıra bir de çini imalathanesi kurdurmuş ve İstanbul'daki camisinin (Rüstem Paşa Cami) bu imalathanede yapılmıştır. 17. yy, Kütahya çiniciliğinin geliştiği ve İznik çiniciliğinin yerini almaya başladığı bir

²⁹ Kurkman; a.g.e. 43 s.

dönem olmuştur. Üsküdar Çinili Cami (1640) Kütahya çinilerinin mimari alandaki en başarılı örneklerinden birini temsil eder.³⁰

İznik ve Kütahya'da bulunan çini ve seramik parçaları üzerinde yapılan bilimsel analizler, her iki şehirde de birkaç farklılık dışında aynı teknolojinin kullanıldığını ortaya koymuştur. İznik'te üretimin 18. yy başlarında tümüyle son bulmasından sonra Kütahya atölyeleri ön plana çıkmış; daha çok halkın gereksinimlerine yönelik bir üretim politikası ve kendine özgü üslubu sayesinde varlığını günümüze kadar sürdürebilmiştir.³¹

2.4 Çanakkale Seramiklerinin Kısa Tarihçesi

Çanakkale Seramikleri 17. yy. sonlarından 20. yy ilk çeyreğine kadar, ünlü İznik ve Kütahya seramiklerinden çok farklı ilginç örneklerle dikkati çekerler. Müzelerin ve koleksiyoncuların son yıllarda Çanakkale Seramiklerine giderek artan ilgileri ile bu eserlerin çok çeşitli örnekleri belirlenmekte ve sergilenmektedir.³²

Çanakkale Seramiklerinde iri gözenekli kırmızı, ender olarak da bej bir hamur kullanılmıştır. Türk çini sanatında günlük seramik ve duvar çiniciliği yüzyıllar boyu birbirine paralel ve benzer bir gelişme gösterirken, Çanakkale'de duvar çinisi yapılmamış olması ilginçtir. Kullanım seramiğinde, 17. yy. sonu 18. yy. ait örneklerde en çok, büyük boy (34 cm.) çukur çanak, tabak ve küplerin yapıldığını görüyoruz. Bu erken örneklerde desenler yeşilimsi renksiz veya kahverengimsi turuncu, kirli sarı veya bej renkli şeffaf bir sır altına boyanmıştır. Sır altındaki boyama renkleri en çok morumsu koyu kahverengi, turuncu, sarı, lacivert ve beyazdır. Bu renklerden çoğu kez sadece biri veya ikisi – üçü bir arada görülür.³³

18. yy. Çanakkale seramiklerinde desen fırça darbeleriyle verilmiş etkisi yaratır. Soyut çiçek rozetler, benekler, yelkenliler, kalyonlar, camiler, köşkler, kuşlar, balıklar, hayvanlar büyük bir ustalıklarla özlü ve soyut şekilde işlenmiştir. 19. yy. ve 20. yy. başlarına ait Çanakkale seramiklerinin kalitesi daha düşüktür. Bu ikinci devir Çanakkale seramiklerinin küp, ibrik, testi, vazo, şekerlik, saksı, mangal, çanak, çömlek, tabak, matara, şamdan, fincan, lamba, hokka, demlik, hayvan veya insan

³⁰ Kurkman; a.g.e. 43 s.

³¹ Aydın; a.g.e. 57 s.

³² Altun, Öney ve Carswell; a.g.e. 104 s.

³³ y.a.g.e. 104 s.

şeklinde biblo gibi çok çeşitli bir kullanım alanına sahip olduklarını görüyoruz. 19. ve 20. yy. başı Çanakkale seramiklerinde tek renk şeffaf krem, yeşil, sarı, kahverengi, mor sır kullanılır. Bazı geç tarihli ebruli örnekler de vardır. Tek renk sırlarda çoğu kez sır üstüne altın yıldız, siyah, beyaz, mavi, kırmızı ve sarı renklerle boyanmış soyut yapraklar, çiçekler vs. görülür. Bunlar bazen alçak hararetle tekrar fırınlanır. 19. yy. – 20. yy. başı Çanakkale seramiklerinde çoğu kez boyama bezemelerin yanı sıra kabarık, barok karakterli iri rozetler, yapraklar, çiçekler de işlenir. Geç dönem Çanakkale seramikleri acayip şekilleri, aşırılığa kaçan bezemeleriyle olağan üstü ilginç eserlerdir. Bu özellikleriyle sanat piyasasında ilgi görmektedirler.³⁴

Çanakkale adının burada yapılan “çanak, çömlekten” geldiği kabul edilmektedir. Eski adı ile Kale-i Sultaniye olan Çanakkale'nin 17. yy. sonlarında ipek, yelken bezi ve çanak çömlek imalatıyla ün yaptığını biliyoruz. Tarihçi Robert Mantran Türk, Venedik ve Fransız arşivlerinden edindiği bilgilere göre, 17. yy. sonlarında Çanakkale'den İstanbul'a gelen ürünler arasında çanak ve çömlekleri sayar. 17. yy. sonu, 18. ve 19. yy. larda Çanakkale'yi gezen çeşitli seyyahlar burada seramik yapımından söz etmektedir. Bu konuda ilk bilgiyi 1699 da Çanakkale'yi ziyaret etmiş olan Edmund Chishull'un seyahatnamesinden öğreniyoruz. 1740 yılında İngiliz seyyah Richard Pococke'de seyahatnamesinde Çanakkale'de gördüğü Delft örneklerine benzer Çanakkale seramiklerinden kısaca söz eder. Pococke bu devirde şehrin oldukça mamur olduğunu, 1.200 kadar nüfusa sahip bulunduğunu, şehir halkının ipek, yelken bezi ve çanak çömlek ticareti ile geçindiğini belirtir.³⁵

Çanakkale'den ve seramiklerden söz eden 19. yy. kaynakları daha boldur. 13 Nisan 1836 da Çanakkale'yi gören gezgin Helmuth von Moltke, “...Türkler bu kasabaya, burada çalışan birçok çömlekçiler yüzünden Çanakkalesi derler”, demektedir. 1850 yılı civarında Çanakkale'yi gören gezgin Albert Smith kitabından verdiği iki çizimle Çanakkale seramiklerinden daha ayrıntılı şekilde bahseden yazar olmuştur. Türklerin kenti Çanak-Kalesi olarak adlandırdığını belirten gezgin “...insanlar gemiye sandallarla gelerek satmak için burada bol olarak yapılan kaba seramikler getirdiler. Satılan mallar daha çok büyük ve altın yıldızlarla süslü çirkin sayılmayacak sürahilerdi. Fakat ben bir arkadaşıma hediye olarak geyik şeklinde yapılmış sürahi aldım, şüphesiz bu hayatımda gördüğüm en çirkin şeydi” der.

³⁴ Altun, Öney ve Carswell; **a.g.e.** 104 s.

³⁵ **y.a.g.e.** 104,105 s.

Kitabında ön yüzü çiçek ve yaprak desenli, burmalı saplı tipik bir 19. yy. sürahisinin ve aynı yüzyılın sırtı kulplu “aquamanil” tarzında bir at biblosunun çizimini verir.³⁶

19. yy. gezginlerinin eserlerinde sözü edilen ve kaba olarak tanıtılan, A. Smith’in çizimini verdiği seramikler, sır üstü tekniğinde, çiçek yaprak desenleriyle boyamalı sürahide ve ön yüzü kabartmalı at biblosunda olduğu gibi 17. yy. sonu ve 18. yy. erken örneklerine göre daha kalitesiz seramiklerdir. 17. yy. dan 18. yy. sonuna kadar yapıldıklarını kabul ettiğimiz, sır altı tekniğinde boyama ile çiçek, benek, hayvan, kuş, yelken, kalyon, cami vb. desenlerle bezeli Çanakkale seramikleri üslup bakımından söz konusu geç örneklerden daha başarılı kompozisyonlar ortaya koymakta ve kalite olarak da üstünlük göstermektedir. 17. yy. sonlarından 18. yy. başlarına kadar yapıldıklarını kabul ettiğimiz bu kaliteli örneklerin tarihlenmesi için İstanbul Saraçhane kazılarında bulunan seramik parçaları da fikir vermektedir. Çoğu bitkisel bezemeli olan ve erken devire tarihlendirdiğimiz Saraçhane’deki Çanakkale seramik parçaları, 18. yy. Kütahya seramik parçaları ile bir arada bulunmuştur. Richard Pococke’nin 1740 yıllarında gördüğü Çanakkale seramiklerini Delft örneklerine benzetmesi de 18. yy. tarihlendiğimiz mavi-beyaz renkli, çiçek desenli kaliteli Çanakkale’leri düşündürmektedir.³⁷

19. yy. sonlarında Çanakkale’yi gören gezgin Vital Cuinet, bu devirde şehrin nüfusunun 11.062 olduğunu, çanak ve çömlek işlerinin önemini kaybettiğini, yine de şehrin ihracatı arasında yeri olduğunu yazar. 20. yy. başında bazı elçi ve gezginler de Çanakkale’nin geç dönem kalitesiz seramiklerinden söz eder.³⁸

³⁶ Altun, Öney ve Carswell; **a.g.e.** 106 s.

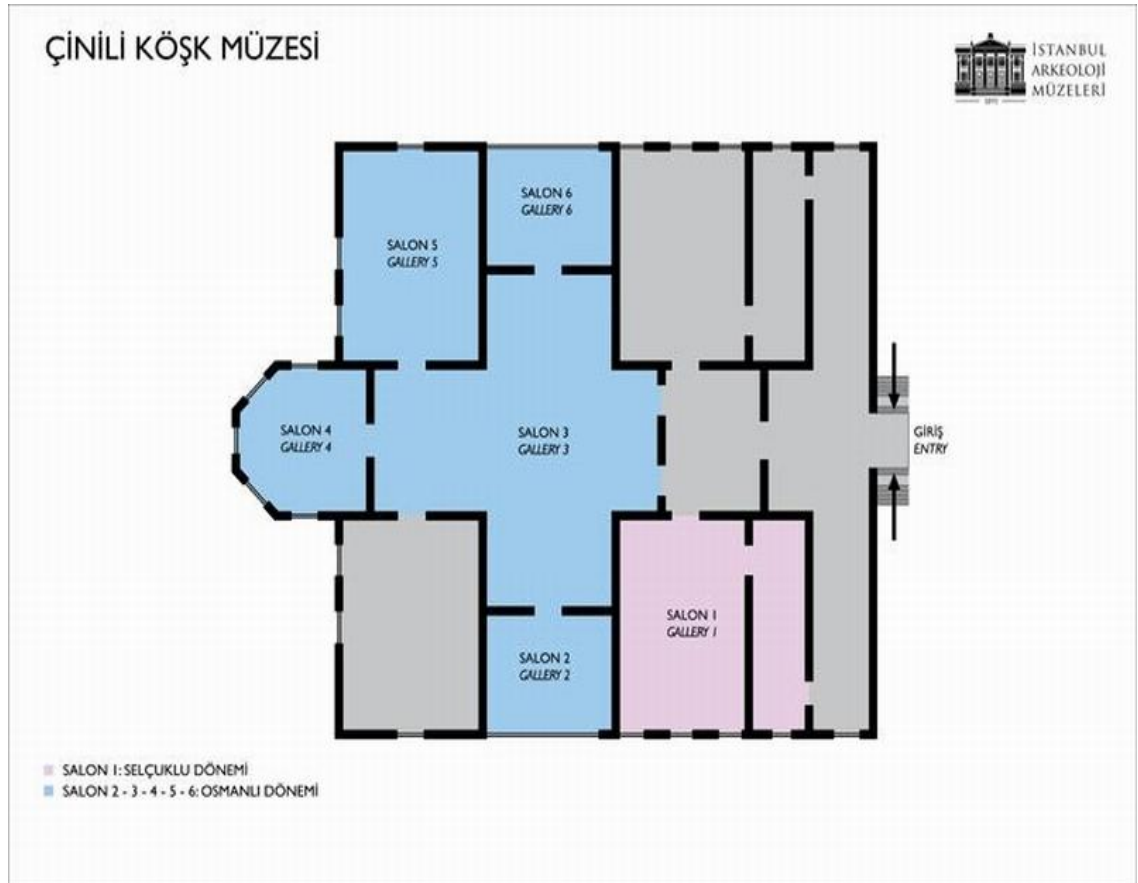
³⁷ **y.a.g.e.** 107 s.

³⁸ **y.a.g.e.** 106 s.

3. BÖLÜM

MÜZE TEŞHİRİNDE BULUNAN ESERLERİN KATALOGLANMASI

Müze teşhirinde yer alan eserler altı farklı salonda toplanmışlardır. Bunlar arasında birinci salonda yer alan eserler Selçuklu dönemi eser gurubunu oluştururken 2,3,4 ve 5 no lu salonlarda Osmanlı dönemi eser gurupları sergilenmektedir. Girişten sonra sağ tarafta yer alan altı numaralı salon Çanakkale Seramiklerinin sergilendiği salon olup bunun hemen yanında yer alan 5 numaralı salonda Kütahya kullanım çinileri sergilenmektedir. İznik gurubu eserlerin dağılımı ise 2 ve 4 numaralı salonlarda yapılmıştır. Konum planında da görüldüğü gibi fuaye olarak kabul edebileceğimiz 3 numaralı salondaysa duvar panolarının yer aldığı Kütahya çinileri sergilenmektedir. Milet gurubu olarak adlandırılan Selçuklu dönemi eserler de 1 numaralı salonda teşhir edilmektedir.

Resim 10: Müzedeki Teşhir Salonlarının Konum Planı

3.1 Kütahya Kullanım Çinilerinin Kataloglanması

İstanbul Çinili Köşk Müzesi'nin Kütahya Sergi Salonunda bulunan eserler 18. ve 20. yy. başına tarihlenmektedir. Beyaz hamur ve sır altı tekniği kullanılarak yapılmışlardır. 18. yy. ilk yarısına tarihlenen eserlerde yeşil, turuncu, firuze, mavi, lacivert, kırmızı ile birlikte yoğun olarak da sarı renk kullanılmıştır. Bitkisel, geometrik motiflerle insan ve hayvan figürleri çok canlı bir şekilde tasvir edilmiştir. 18. yy. ikinci yarısında Kütahya çini ve seramiklerinde bir gerileme görülmektedir. Berrak ve parlak renkler yerini koyu ve karanlık renklere bırakmış, bezeme şekilleri son derece bozulmuştur. İbrik, zarif fincan ve zarflar, kupa, kapaklı kâse, yöresel giysili kız figürlü tabak, hokka, sürahi, melek figürlü süs topu, içi dekorlu tütsü kabı, bitkisel-geometrik dekorlu çiniler ile kandil, sergileme düzeni içerisinde ilk göze çarpanlardır. Çeşitli renklerle canlı işlenenlerin yanı sıra, beyaz zemin üzerine mavi tonlarıyla süslenmiş süs topu, sürahi, limonluk, gülabdan, şerbet süzgeci gibi eserler de bulunmaktadır. Ayrıca firuze sır altına desenlendirilmiş, kapaklı kâse gibi seçkin örnekler de sergide yer almaktadır.³⁹

Resim 11: Kütahya Kullanım Çinileri Teşhir Salonu (Salon 5)

³⁹ Aydın; a.g.e. 57 s.

Eser No: 1

Resim 12: Matara 1

Türü: Matara

Envanter No: 41/100 ÇK

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Ölçüleri: Yük: 18 cm
Çap: 16 cm

Dönemi: 18. yy. ilk yarısı Kütahya

Malzeme: Sırlı Pişmiş Toprak

Müzedeki Yeri: Kütahya Teşhiri Salon 5 Vitrin 7

Müze Geliş Tarihi: 1914

Müze Geliş Yolu: Müsadere

Müze Kayıtlarındaki Durumu: Ağız kenarı kırık ve noksan, gövdede kopuk ve çentikleri var.

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Klasik matara formunda olup, yonca ağzılıdır. Sert beyaz hamurlu, şeffaf renksiz sır altına bezenmiştir. İki yüzünde de ayrı süsleme vardır. Yüzlerden birinde merkezde kobalt mavi zeminli beyaz yaprak ve ortası sarı yıldızların etrafını sarı dolgulu kobalt mavi yaprak ve rozet çiçekli kıvrım dal sarar. Bezemeler sarı kabartmalı konturla çevrelenmiştir. Diğer yüzde içleri noktali küçük yapraklarla bezemeli dört kobalt mavi iri yaprak ve çiçekli dalların sardığı kompozisyon ve ortada büyük çiçekli bir buket vardır. Mataranın kenarında içleri sarı dolgulu iri çiçek ve yapraklardan bir süsleme vardır. Motifler ince lacivert çizgilerle konturludur. Ağız etrafında stilize yapraklar sıralanır, yoncanın içi ufak çiçeklerle süslenmiştir.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 13: Matara 1

Resim 14: Matara 1

Eser No: 2

Resim 15: Maşrapa

Türü:	Maşrapa
Envanter No:	41/96 ÇK
Buluntu Yeri:	Bilinmiyor
Ölçüleri:	Yük: 10,5 cm Çap: 10,8 cm Dip Çapı: 7 cm Ağız Çapı: 8,2 cm
Dönemi:	18. yy. ilk yarısı Kütahya
Malzeme:	Sırlı Pişmiş Toprak
Müzedeki Yeri:	Kütahya Teşhiri Salon 5 Vitrin 7

Müzeeye Geliş Tarihi: 1943

Müzeeye Geliş Yolu: Satın Alma

Müze Kayıtlarındaki Durumu: Gövde ve ağız durumu yer yer kopuk, ayrıca ağız kenarı ile dibinde iç kısım sırda bozukluk ve kirlilik.

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Sert beyaz hamurdan şeffaf sıraltına çok renkli çalışılmıştır. Halka dipli, basık kaideli, yuvarlak gövdeli ve düz ağızlıdır. Yarım "S" biçiminde tek kulptur. Gövde üzerini, araları kabartma üçlü yapraklarla süslü iri madalyon biçiminde kendinden kabartmalı üç çiçek süsler. Kabartma yaprakların üzeri ile çiçekli madalyonların ortası sarı, mavi zikzak ve kırmızı benek bezemelidir. Kabartma motiflerin iki yanında içleri kırmızı benekli stilize iri sarı çiçek krizantem ve tomurcuklardan oluşan dallar yer alır. Ağız kenarı zikzak ve benekli bir bordür ile çevrilidir. Kulp üzeri sarı, mavi, yeşil yaprak dizi ile süslüdür. Motifler ince siyah konturludur.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 16: Maşrapa

Eser No: 3

Resim 17: Fincan ve Tabakı

Türü: Fincan

Envanter No: 41/365 ÇK

Buluntu yeri : Bilinmiyor

Ölçüleri:
Fincan Yüksekliği: 6,5 cm
Tabak Yüksekliği: 3 cm
Fincan Çapı: 7 cm
Tabak Çapı: 12 cm

Dönemi: 18. yy ilk yarısı Kütahya

Malzeme: Sırlı Pişmiş Toprak

Müzedeki Yeri: Kütahya Teşhiri Salon 5 Vitrin 7

Müze Geliş Tarihi: 1943

Müze Geliş Yolu: Satın Alma (Selahattin Refik SIRMALI' dan satın alınmıştır)

Müze Kayıtlarındaki Durumu: Önemsiz çentikler var.

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Beyaz hamurlu fincan tabağının ortası çukurdur. Beyaz astarlı, renksiz ve şeffaf sır altına mavi, kırmızı, sarı ve yeşil renklerle boyanmıştır. Motifler siyah konturludur. Tabağın çukur bölümünün ortasının etrafı kırmızı, mavi ve sarı sıratlı buketlerle bezelidir. Ağız kenarı zikzak ve yapraklardan bir bordürü vardır. Fincan beyaz hamurlu, halka kaideli uzunca gövdeli dışa dönük ağız kenarlıdır. Beyaz astarlı, renksiz ve şeffaf sıraltına kırmızı, sarı ve yeşil renklerle desenlidir. Dışında sivri uçlu dört yaprak madalyon ile aralarda ufak çiçekli dallardan bir süsleme görülmektedir. Ağız etrafını yapraklı ince bir su çevirir.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 18: Fincan ve Tabağı

Resim 19: Fincan ve Tabağı

Eser No: 4

Resim 20: Kapaklı İbrik 1

Türü: İbrik

Envanter No: 41/385 ÇK

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Ölçüleri: Yüksek: 17 cm
Çap: 9 cm
Kapak Yüksek: Bilinmiyor (Kayıtlarda Yok)
Kapak Çapı: 9 cm

Dönemi: 18. yy. ilk yarısı Kütahya

Malzeme: Sırlı Pişmiş Toprak

Müzedeki Yeri: Kütahya Teşhiri Salon 5 Vitrin 7

Müze Geliş Tarihi: 1943

Müze Geliş Yolu: Satın alma

Müze Kayıtlarındaki Durumu: Kapağında iki derin çatlak var. Metal menteşe takılırken kırılmış olma olasılığı.

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Sert, beyaz ince hamurdan, şeffaf sıraltına çok renkli bezemelidir. Halka dipli, şişkin, kısa gövdeli, uzunca boyunlu ve tek kulpludur. Gövdeden itibaren çıkıntılı gaga ağızlı bir emziği vardır. Kapağına vidayla monte edilen yaprak süslü metal bir menteşe kulp kısmına kelepçe ile takılmıştır. Gövde ve boyun üzeri beyaz zemine kenarları iri testere dişli yaprak biçimli paftalarla süslüdür. Paftaların içi sarı ve beyaz zemine kırmızı, mavi, küçük çiçek ve yeşil yapraklarla bezelidir. Pafta araları da aynı renk çiçek ve tomurcuklu dallarla doldurulmuştur. Gövdeden boyuna geçişte ve ağız ile kapak kenarında, kırmızı benek ve taramalı zikzak motifinden oluşan iki sıra bordür vardır. Emziğin üzeri stilize yeşil, sarı yaprak, kırmızı barok ve zikzak motiflerle süslüdür. Motifler ince siyah çizgilerle konturludur.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 21: Kapaklı İbrik 1

Resim 22: Kapaklı İbrik 1

Eser No: 5

Resim 23: Kapaklı Kâse

Türü: Kapaklı Kâse

Envanter No: 41/352 ÇK

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Ölçüleri: Yük: 10,4 cm (Kapakla Birlikte)
Çap: 11,7 cm

Dönemi: 18. yy. başları (Kütahya)

Malzeme: Sırlı pişmiş toprak

Müzedeki Yeri: Kütahya Teşhiri Salon 5 Vitrin 7

Müzeeye Geliş Tarihi: 1943

Müzeeye Geliş Yolu: Satın Alma

Müze Kayıtlarındaki Durumu: Kapağında fazlaca çatlak var, kırıklar mevcut ve noksan, kâsenin ağız tarafında da kırıklar ve eksiklikler var. Dip kısmı yer yer kopuklu, tutmaç noksan ve onarımlıdır.

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Sert beyaz ince hamurdan, şeffaf sıraltına çok renk bezemelidir. Halka kaideli ufak bir kâsedir ve kapaklıdır. Kâsenin dışında, beyaz zemine, kenarları iri testere dişli , içleri sarı zemine kırmızı ve yeşil süslemeli ufak çiçeklerle dolgulu üçgen biçimli yarım baklava ve dört iri pafta yer alır. Paftaların araları, stilize küçük yapraklı dallarla çevrili, kırmızı, sarı, yeşil dolgulu iri lale motifi süsler. Ağız kenarını sarı, mavi, yeşil yapraklı ve kırmızı kemer süslemeli ince bir su çevirir. Aynı bordür kapak kenarını da süsler. Kapak üzerinde beyaz zemine iri testere dişli, stilize üç iri yaprak yer alır. Yaprakların içi, kırmızı zemine iri sarı yapraklar ve küçük mavi çiçek bezemelidir. Yaprak aralarını stilize çiçekli dallar doldurur. Motifler siyah konturla belirgindir.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 24: Kapaklı Kâse

Eser No: 6

Resim 25: Fincan Zarfi

Türü:	Fincan
Envanter No:	41/370 ÇK
Buluntu Yeri:	Bilinmiyor
Ölçüleri:	Yük: 4 cm Çap: 6 cm
Dönemi:	18. yy. ilk yarısı (Kütahya)
Malzeme:	Sırlı pişmiş toprak
Müzedeki Yeri:	Kütahya Teşhiri Salon 5 Vitrin 8
Müze Geliş Tarihi:	1943
Müze Geliş Yolu:	Satın Alma
Müze Kayıtlarındaki Durumu:	Ağız kenarı ve kaidesi kopuk,sırda çatlama var.

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Ser beyaz hamurdan sıratlı tekniğindedir. Üzerinde delikli madalyonlar ile aralarında etrafı siyah konturlu içleri kırmızı benekli stilize yapraklı ufak madalyonlarla süslüdür. Hâkim renkler sarı, mavi ve yeşildir.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 26: Fincan Zarfi

Resim 27: Fincan Zarfi

Resim 28: Fincan Zarfi

Eser No: 7

Resim 29: Limonluk

Türü: Limonluk

Envanter No: 41/1278 ÇK

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Ölçüleri: Yük: 5 cm
Çap: 14,5 cm

Dönemi: 18. yy. ilk yarısı (Kütahya)

Malzeme: Sırlı pişmiş toprak

Müzedeki Yeri: Kütahya Teşhiri Salon 5 Vitrin 8

Müzeeye Geliş Tarihi: 1951

Müzeeye Geliş Yolu: Satın Alma

Müze Kayıtlarındaki Durumu: İki parçalı ve tamirlidir. Ağız kenarı ile ortasındaki silindirik çıkıntının deliklerinden birinin yanı kopuklu ve eksiktir. Çanağın dip merkezinde delik var.

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Sert beyaz hamurdan sıratlı tekniğinde yapılmıştır. Kenarları hafif dışa dönük kâse formundaki çanağın ortasında silindirik biçimde bir çıkıntı yükselir. Bu kısmın çanakla birleştiği yerde üç delik görülür, bunlar çanağın merkezindeki delikle bağlantılıdır. Çanağın içinde beyaz zemine sırlanan stilize iri yaprak ve çiçekli dallardan oluşan bir bezeme vardır. Çıkıntının etrafı ve üzeri benek ve ufak yaprak süslemelidir. Çanağın ağız etrafını stilize örgülü bir su çevirir. Dış kısmında iri çiçekler sıralanır.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 30: Limonluk

Resim 31: Limonluk Detay

Eser No: 8

Resim 32: Zarflı Fincan

- Türü:** Fincan
- Envanter No:** 41/369 ÇK
- Buluntu Yeri:** Bilinmiyor
- Ölçüleri:** Yüksek: 5 cm
Çap: 6,3 cm
- Dönemi:** 18. yy. ilk yarısı (Kütahya)
- Malzeme:** Sırlı pişmiş toprak
- Müzedeki Yeri:** Kütahya Teşhiri Salon 5 Vitrin 8
- Müze Geliş Tarihi:** 1943
- Müze Geliş Yolu:** Satın Alma (Selahattin Refik Sırmalı'dan satın alınmıştır)
- Müze Kayıtlarındaki Durumu:** Ağız kenarı ile halka dibinde çentikler mevcut.

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Sert, ince beyaz hamurdan şeffaf sıraltına mavinin tonları ile bezenmiştir. Zarf içine girmiş fincan biçiminde yapılmıştır. Halka klipsli ağıza doğru genişleyen formdadır. Dışında gövdenin alt kısmı radyal hatlarla bölünmüştür. Damla biçimindeki ajurlu hatların üzerleri dilimli ve kabartma beneklerle süslüdür. Ağız kenarını ufak sinek motiflerinden oluşan iri zikzakların süslediği kalın bir bordür çevirir. Ajurlu olan bu kısım şeffaf sırla doldurulmuştur. Gövde altı ile geniş ağız bordürü arasında ince sarmaşıklı bir su dolanır. Motifler beyaz üzerine mavinin tonları ile bezenmiştir. İç kısımda beyaz zemine mavi çiçekli küçük bir dal yer alır. Ağız etrafında yapraklı bir sarmaşık bordürü yer alır.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 33: Zarfli Fincan Detay

Resim 34: Zarfli Fincan İç Kısım

Eser No: 9

Resim 35: Gülabdan 1

Türü:	Gülabdan
Envanter No:	41/384 ÇK
Buluntu Yeri:	Bilinmiyor
Ölçüleri:	Yük: 18 cm Çap: 13,2 cm (gövde çapı)
Dönemi:	18. yy. ilkyarısı (Kütahya)
Malzeme:	Sırlı pişmiş toprak
Müzedeki Yeri:	Kütahya Teşhiri Salon 5 Vitrin 8
Müzeeye Geliş Tarihi:	1943

Müze Geliş Yolu: Satın Alma

Müze Kayıtlarındaki Durumu: Dip kısmı ile geniş boyun etrafında yer yer çentikler ve kopukluklar var.

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Sert beyaz hamurdan yapılmış, ince halka dipli, armut formlu, gövdenin boyunla birleştiği kısmı bilezik ile süslü bir gülsuyu kabıdır. Beyaz astarla astarlanmış renksiz şeffaf sıraltına çok renk bezenmiştir. Gövdesi balık pulu desenli mavi vazolardan çıkan yeşil yaprak, sarı ve mavi stilize çiçekli dallarla süslüdür. Ara zemin kırmızı çiçeklerle bezeli küçük balıklarla doldurulmuştur. Motifler siyah konturludur.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 36: Gülabdan 1

Resim 37: Gülabdan 1

Resim 38: Gülabdan 1

Eser No: 10

Resim 39: Gülabdan 2

Türü:	Gülabdan
Envanter No:	41/360 ÇK
Buluntu Yeri:	Bilinmiyor
Ölçüleri:	Yük: 16,5 cm Çap: 8,7 cm (gövde çapı)
Dönemi:	18. yy. ilk yarısı (Kütahya)
Malzeme:	Sırlı pişmiş toprak
Müzedeki Yeri:	Kütahya Teşhiri Salon 5 Vitrin 8
Müze Geliş Tarihi:	1943

Müzeye Geliş Yolu: Satın Alma

Müze Kayıtlarındaki Durumu: Kaidesinde, gövdesi ve ağzında çentikler, kopukluklar ve eksiklikler var.

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Beyaz hamurdan yapılmıştır. Halka dipli, ince uzun ve armut formunda bir gülsuyu kabıdır. Beyaz astarlı olup şeffaf renksiz sıraltına kobalt mavinin tonları ile bezemelidir. Gövde yüzeyi dikey yivlerle yedi parçadan oluşmuştur. Her birinin içi küçük stilize çiçekler ve baklava desenli motiflerle bezenmiştir.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 40: Gülabdan 2

Resim 41: Gülabdan 2

Resim 42: Gülabdan 2

Eser No: 11

Resim 43: Tabak 1

Türü:	Tabak
Envanter No:	41/110 ÇK
Buluntu Yeri:	Bilinmiyor
Ölçüleri:	Yük: 3,9 cm Çap: 27 cm
Dönemi:	18. yy. sonları 19. yy. başları (Kütahya)
Malzeme:	Sırlı pişmiş toprak
Müzedeki Yeri:	Kütahya Teşhiri Salon 5 Vitrin 9
Müze Geliş Tarihi:	1896
Müze Geliş Yolu:	Satın Alma

Müze Kayıtlarındaki Durumu: Ağız kenarı çentikli ve kopuk, sırda fazlaca çatlak var.

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Beyaz hamurdan yapılmış, astarlanıp şeffaf sıraltına bezenmiştir. Alçak kaideli, dışa taşkın kenarlı, çukur bir tabaktır. İçi kiremit rengi, zemin merkezinde kırmızı ve yeşil dolgulu çiçekli rozet, etrafı beyaz kabartma ve zikzak bordürlü, yuvarlak madalyonludur. Madalyonun etrafında kobalt mavi benekli kabarık beyaz ufak dallarla, onun üzerinde kobalt mavi, patlıcan moru, sarı ve yeşil süslemeli kabartmalı bir bezeme vardır. Dışa dönük, kenarı beyaz astarlı zemin üzerinde sarı, kobalt ve yeşil yapraklı stilize siyah çizgili çiçeklerin süslediği kıvrım dal çevirir. Dışı, ağız kenarı beyaz, gövde kiremit renk zeminli ve bezemesizdir.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 44: Tabak 1

Resim 45: Tabak 1

Resim 46: Tabak 1 Detay

Eser No: 12

Resim 47: Tabak 2

Türü: Tabak

Envanter No: 41/1421 ÇK

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Ölçüleri: Yük: 7 cm
Çap: 29,8 cm

Dönemi: 19. yy ilk yarısı (Kütahya)

Malzeme: Sırlı pişmiş toprak

Müzedeki Yeri: Kütahya Teşhiri Salon 5 Vitrin 9

Müze Geliş Tarihi: Bilinmiyor

Müze Geliş Yolu: Satın Alma

Müze Kayıtlarındaki Durumu: Ağız kenarı çentikli, sırda çatlama var, iç kısımda üç ayak izleri görülüyor. Tabağın dışındaki sır kirli.

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Kirli beyaz hamurlu, sıratlı tekniğinde çok renkli çalışılmıştır. Ağıza doğru genişleyen kenarsız bir çukur tabaktır. İç kısmın etrafı yeşil bordürle çevrili, kobalt mavi zemine tek kökten çıkan içleri eflatun dolgulu üç tane beyaz iri stilize lale ve ortasında yeşil, beyaz renk bahar dalları ile bezemelidir. Kenarlarsa zemin eflatun ve içleri stilize kufi yazılı beyaz paftalar sıralanır. Ağız etrafını kobalt mavi renkli bir bordür çevirir. Dışında kirli beyaz zemine, içleri eflatun ve beyaz üç toplu kobalt mavi çiçek ve yeşil eflatun renkli yapraklardan oluşan dallar sıralanır.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 48: Tabak 2

Resim 49: Tabak 2 Detay

Eser No: 13

Resim 50: Kapaklı Kâse

Türü:	Kâse
Envanter No:	41/96 ÇK
Buluntu Yeri:	Bilinmiyor
Ölçüleri:	Yük: 15 cm (kapak ile birlikte) Ağız Çağı: 19,1 cm Dip Çapı: 10,7 cm
Dönemi:	19. yy. ilk yarısı (Kütahya)
Malzeme:	Sırlı pişmiş toprak
Müzedeki Yeri:	Kütahya Teşhiri Salon 5 Vitrin 9
Müze Geliş Tarihi:	1918
Müze Geliş Yolu:	Hibe

Müze Kayıtlarındaki Durumu: Kâsenin ağız kısmında büyükçe bir eksik bölüm var olup tamir görmüştür. Kâsenin altında uçayak izleri mevcuttur. Kapağın yüzeyinde yer yer sır kopmaları var.

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Alçak kaideli, kapaklı ve kenarsız bir kâsedir. Beyaz hamurlu firuze sıraltına siyah dekorludur. Kâsenin dışında ortaları stilize dal motifleriyle süslü, etrafları kabartma beneklerle ve siyah çizgiyle konturlu, dört yuvarlak madalyon sıralanır. Madalyonların arasındaki yüzeyler, kabartma beneklerden oluşan üçgenler ve siyah ufak dal motifleriyle doldurulmuştur. Ağız etrafını ters taramalı bir bordür çevreler. Kapakta da içleri yivlerle karşılıklı taranmış kabartmalı dört madalyon sıralanır. Madalyonların araları siyah stilize dal motifleriyle doldurulmuştur. Kapak tutmacının sırtı bozuktur. Kâsenin ve kapağın içi sırlı ve bezemesizdir.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 51: Kapaklı Kâse Üst Görünüm **Resim 52:** Kapaklı Kâse

Resim 53: Kapaklı Kâse Detay **Resim 54:** Kapaklı Kâse

Eser No: 14

Resim 55: İbrik

Türü:	İbrik
Envanter No:	41/332 ÇK
Buluntu Yeri:	Bilinmiyor
Ölçüleri:	Yük: 20,6 cm Ağız Çapı: 9,1 cm Gövde Çapı: 13,7 cm
Dönemi:	18. yy. ikinci yarısı (Kütahya)
Malzeme:	Sırlı pişmiş toprak
Müzedeki Yeri:	Kütahya Teşhiri Salon 5 Vitrin 8
Müze Geliş Tarihi:	1943
Müze Geliş Yolu:	Satın Alma

Müze Kayıtlarındaki Durumu: İbriğin dip kısmında çatlak mevcut olup ağız kenarı, emzik ucu ve dip kenarı kopuklu ve çentiklidir.

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Sert beyaz hamurdan şeffaf sıraltına çok renk bezemelidir. Yuvarlak dipli, basık gövdeli ve konik formdadır. Kısa kalın boyun düz bir ağız ile biter. Gövde altı, boyun başlangıcı, ağız kenarı bileziklidir. Boyuna yapışık, dışa çıkık emzikli ve kavisli bir kulpu var. Gövde üzerinde damla biçiminde altı tane kabartma iri pafta vardır. İçleri kobalt mavi, kırmızı dolgulu üçgenler ve kırmızı beneklerden oluşan bir su vardır. Paftaların araları, beyaz zemine, kırmızı, mor stilize çiçeklerle sarı, yeşil yapraklı dallarla bezenmiştir. Gövde altı, içleri kobalt mavi ve kırmızı ufak çiçek süslemelidir. Kulp üzerinde çiçekli dallar mevcuttur.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 56: İbrik

Resim 57: İbrik Detay

Eser No: 15

Resim 58: Kapaklı Kupa

Türü: Kapaklı Kupa

Envanter No: 41/1430 ÇK

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Ölçüleri:
Yük: 11,5 cm
Ağız Çapı: 10,3 cm
Kapak Yüksekliği: 3,8 cm
Kapak Çapı: 11,6 cm
Dip Çapı: 12,5 cm

Dönemi: 18. yy. ikinci yarısı (Kütahya)

Malzeme: Sırlı pişmiş toprak

Müzedeki Yeri: Kütahya Teşhiri Salon 5 Vitrin 9

Müze Geliş Tarihi: Bilinmiyor

Müzeeye Geliş Yolu: Bilinmiyor

Müze Kayıtlarındaki Durumu: Ağız kenarında çatlaklar, kopuklar ve eksiklikler var. İç kısımda kenarlar çentikli. Tutacak kısmı eksik ve tamirlidir.

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Silindir bir form olup düz ağızlıdır. Kapaklı ve yarım “s” biçiminde kulpludur. Sert beyaz hamurla sıraltına dekorludur. Gövdesi yeşil şeritlerle yuvarlak kemerli olup sekiz bölüme ayrılmıştır. İç kısım beyaz zemine etrafı yeşil, sarı, mor yapraklarla çevrili kırmızı benekli ufak çiçek demetleri ile bezenmiştir. Ağız kenarını stilize edilmiş çiçeklerle süslü geometrik motiflerin tekrarlandığı bir bordür çevreler. Kapağın üzerinde de aynı renk çiçekli dallar ve yapraklar görülür.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 59: Kapaklı Kupa Üst Görünüm **Resim 60:** Kapaklı Kupa

Eser No: 16

Resim 61: Askı Top 1

Türü:	Askı Top
Envanter No:	41/122 ÇK
Buluntu Yeri:	Bilinmiyor
Ölçüleri:	Yük: 8,7 cm Çap: 7,7 cm
Dönemi:	18. yy. ikinci yarısı (Kütahya)
Malzeme:	Sırlı pişmiş toprak
Müzedeki Yeri:	Kütahya Teşhiri Salon 5 Vitrin Niş 19
Müze Geliş Tarihi:	1918

Müze Geliş Yolu: Çinili Köşk'ten

Müze Kayıtlarındaki Durumu: Sırda yer yer bozulmalar var. İki başta birer cm. çapında delikleri vardır. Deliklerin içinden asmak için geçen kordon ve kancası mevcuttur.

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Küre formlu beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve renksiz şeffaf sıraltına bezenmiştir. Üzerinde üç melek yer almaktadır. Etrafı siyah konturlu olup figürlere sarı ve yeşil renk hakimdir. Patlıcan moru rozetlerle süslüdür. Ayrıca Ermenice bir yazı şeridi ile çevrilmiştir. Ermeni kilisesinde kullanılmış olma ihtimali var.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 62: Askı Top 1 Detay

Resim 63: Askı Top 1

Eser No: 17

Resim 64: Askı Top 2

Türü:	Askı Top
Envanter No:	41/123 ÇK
Buluntu Yeri:	Bilinmiyor
Ölçüleri:	Yük: 8,3 cm Çap: 7 cm
Dönemi:	18. yy. ikinci yarısı (Kütahya)
Malzeme:	Sırlı pişmiş toprak
Müzedeki Yeri:	Kütahya Teşhiri Salon 5 Vitrin Niş. 19
Müze Geliş Tarihi:	1918
Müze Geliş Yolu:	Çinili Köşk'ten

Müze Kayıtlarındaki Durumu: Gövde üzerinde kopuklar ve eksikler var, sırda yer yer bozulma görülüyor.

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Beyaz hamurlu, basık silindir formlu, alt ve üst tarafın delikli bir askı toptur. Beyaz astarlı, renksiz şeffaf sıraltına mavinin tonları ile bezenen motiflerin konturları siyah ve gri renktir. Üzerinde dönüşümlü sıralanan içleri taramalı ve stilize çiçek süslemeli şemseyi andıran madalyonlar yer alır. Deliklerin etrafı da yarım üç madalyon ile süslüdür. Deliklerin içinden asmak için kordon geçirilmiştir.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 65: Askı Top 2

Resim 66: Askı Top 2

Eser No: 18

Resim 67: Askı Top 3 Detay

Türü:	Askı Top
Envanter No:	41/575 ÇK
Buluntu Yeri:	Bilinmiyor
Ölçüleri:	Yük: 7,9 cm Çap: 7,2 cm
Dönemi:	18. yy. ikinci yarısı (Kütahya)
Malzeme:	Sırlı pişmiş toprak
Müzedeki Yeri:	Kütahya Teşhiri Salon 5 Vitrin Niş. 19
Müze Geliş Tarihi:	1943

Müze Geliş Yolu: Satın Alma

Müze Kayıtlarındaki Durumu: üst delin etrafı kırık ve eksiktir.

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Beyaz hamurlu, yumurta biçiminde askı süsüdür. Altta ve üstte birer delikli olup, delikler metal aplikelerle kapatılmış, uçlarında kanca ve zincir yer alır. Beyaz astarlı, şeffaf renksiz sıraltına bezemelidir. Kobalt mavi, sarı, yeşil ve mor ile konturlarda siyah kullanılarak oluşturulan çiçek ve yapraklarla süslü spiral dallar, tüm yüzeyi kaplar.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 68: Askı Top 3

Resim 69: Askı Top 3

Eser No: 19

Resim 70: Kandil

- Tür:** Kandil
- Envanter No:** 41/128 ÇK
- Buluntu Yeri:** İstanbul Sokullu Mehmet Paşa Cami
- Ölçüleri:** Yüksek: 33,7 cm
Çap: 21,9 cm (Ağız Çapı: 17,6cm)
- Dönemi:** 18. yy. sonları 19. yy. başı (Kütahya)
- Malzeme:** Sırlı pişmiş toprak
- Müzedeki Yeri:** Kütahya Teşhiri Salon 5 Vitrin Niş. 18
- Müze Geliş Tarihi:** 1885
- Müze Geliş Yolu:** İstanbul Sokullu Mehmet Paşa Camisinden getirilmiştir.

Müze Kayıtlarındaki Durumu: Ağız kenarı ve boyun altı parça halinde kırılmış olduğundan yapıştırılmıştır. Eksik bölümler alçı ile onarılmıştır, karın üzerinde, kupa ve ağız etrafında kopuklar, kaidesinde ufak bir parça eksiktir.

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Beyaz sert hamurdan şeffaf sıratlı bezemelidir. Alçak kaideli, şişkin, armut formunda, ağıza doğru genişleyen kısa boyunludur. Gövde ile boyun arasında bilezik vardır. Gövde üzerinde üç adet kulp vardır. Gövde alt kısmında kobalt mavi zemin, akmış boyalar, beyaz sülüs hatla yazılı iki pafta yer alır. Paftalarda (Kur'an 24/35) "Camda sanki inci gibi parıldayan bir yıldızdır, mübarek bir (zeytin) ağacının (yağıyla) tutuşturulur" ibaresi yer almaktadır. Aralar firuze – yeşil zemine beyaz rumi süslemelidir. Gövdenin üstü açık mavi, boyun kısmı kobalt mavi zemine ortası yeşil dolgulu rozet, beyaz çiçek ve yaprak bezemelidir.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 71: Kandil Detay

Resim 72: Kandil

Resim 73: Kandil

Eser No: 20

Resim 74: Sekizgen Çini

Türü: Nihale

Envanter No: 41/1497 ÇK

Buluntu Yeri: Kütahya Ciyanoğlu Konağı

Ölçüleri: Yük: Bilinmiyor
Çap: 23,5 cm

Dönemi: 19. yy. ikinci yarısı (Kütahya)

Malzeme: Sırlı pişmiş toprak

Müzedeki Yeri: Kütahya Teşhiri Salon 5 Vitrin Niş. 18

Müzeeye Geliş Tarihi: Bilinmiyor

Müzeeye Geliş Yolu: Satın Alma

Müze Kayıtlarındaki Durumu: Kenarları çentikli ve çatlak olup ortası deliktir.

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Sert beyaz hamurlu, sıratlı tekniğinde yapılmıştır. Üzerinde merkezdeki kobalt mavi zemine beyaz dilimli rozetten çıkan, araları yarım çiçeklerle süslü çift rumili dallar köşelerle birleşip kenar bordürü oluşturur. Merkezdeki rozetin etrafını, beyaz zeminde stilize ufak yapraklı çiçekler ve ortaları palmetli karşılıklı Rumilerden oluşan sekiz adet iri tepelik motifinin yer aldığı kademeli bir bezeme sarar. Motifler siyah konturlu olup kobalt mavi, patlıcan moru, yeşil, mavi ve açık firuze hakim renklerdir. Tavan süslemesinde kullanılmış olabilir.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 75: Sekizgen Çini Detay

Resim 76: Sekizgen Çini

Eser No: 21

Resim 77: Altıgen Çini

- Türü:** Nihale
- Envanter No:** 41/172 ÇK
- Buluntu Yeri:** Bilinmiyor
- Ölçüleri:** Yüksek: -
Çap: 28,5 cm
- Dönemi:** 19. yy. ilk yarısı (Kütahya)
- Malzeme:** Sırlı pişmiş toprak
- Müzedeki Yeri:** Kütahya Teşhiri Salon 5 Vitrin Niş. 18
- Müze Geliş Tarihi:** 1891
- Müze Geliş Yolu:** Müsadere Yoluyla

Müze Kayıtlarındaki Durumu: Kenarları yer yer kopuk ve sırlı yüzey kısmen bozuk.

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Beyaz hamurdan altıgen çinidir. Renksiz şeffaf sıraltına astarlandıktan sonra kobalt mavi, lacivert, yeşil ve beyaz renklerle boyanmıştır. Üzerinde kobalt mavi zeminde yeşil süslemeleri beyaz lalelerle birlikte tek kökten çıkıp yukarıya doğru dağılan hatai tarzı stilize çiçek ve yaprakların oluşturduğu özellikle bir bütünü kompoze eden bir bezeme görülmektedir.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 78: Altıgen Çini

Eser No: 22

Resim 79: Tabak 3

Türü: Duvar Tabağı

Envanter No: 41/1495 ÇK

Buluntu Yeri: Kütahya Ciğanoğlu Konağı

Ölçüleri: Yük: 2,2 cm
Çap: 29,3 cm

Dönemi: 19. yy. ikinci yarısı (Kütahya)

Malzeme: Sırlı pişmiş toprak

Müzedeki Yeri: Kütahya Teşhiri Salon 5 Vitrin Niş. 12

Müze Geliş Tarihi: Bilinmiyor

Müze Geliş Yolu: Satın Alma

Müze Kayıtlarındaki Durumu: Kenarında büyükçe bir kopuk ve sırda çatlaklar var. Dip kısmında duvara asmak için iki delik var.

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Kirli beyaz hamurdan sıratlı tekniğinde çalışılmıştır. Alçak kaideli hafif dışa taşkın düz bir tabaktır. İçini, beyaz astarlı zemin üzerinde stilize iri bir çiçekten çıkan mor dallı karanfil, yıldız çiçeği, etrafı süslemeli laleler, sümbüller, simetrik olarak doldurur. Konturlu motifler kobalt mavi, firuze, kırmızı, koyu yeşil, patlıcan moru ile renklendirilmiştir. Kenar bordürünün ortaları kırmızı benekli, beyaz ve kobalt mavi dilimlerden oluşur. Tabağın dış kısmı astarlanıp sırlanmıştır ve bezemem görülmez.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 80: Tabak 3

Resim 81: Tabak 3

Resim 82: Tabak 3 Detay

Eser No: 23

Resim 83: Tabak 4

Türü:	Tabak
Envanter No:	41/725 ÇK
Buluntu Yeri:	Bilinmiyor
Ölçüleri:	Yük: 3,4 cm Çap: 20,7 cm Et Kalınlığı: 0,6 cm
Dönemi:	19. yy. sonu 20. yy başı (Kütahya)
Malzeme:	Sırlı pişmiş toprak
Müzedeki Yeri:	Kütahya Teşhiri Salon 5 Vitrin Niş. 18
Müze Geliş Tarihi:	Bilinmiyor
Müze Geliş Yolu:	Bilinmiyor

Müze Kayıtlarındaki Durumu: Kenarlarında kopukluklar olmasına karşın sağlam ve sırda ufak çatlaklar var.

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Kirli beyaz hamurdan sıraltına dekorludur. Halka dipli, alçak kaideli, dışa taşkın ağız, kenarı dilimli hafif çukur bir tabaktır. Merkezdeki firuze dolgulu içi çiçek motifli yıldızdan çıkan kobalt mavi zemine beyaz şeritli geçmelerle oluşan iç içe yıldızların etrafında firuze dolgulu palmet ve oval paftaların sıralandığı kademeli bir kompozisyon görülür. Dış kısmını beyaz zemine aralıklarla iri dört çiçekli dal dolandır. Siyah çizgilerle konturlu motiflerde firuze, sarı, kırmızı, kobalt mavi ile patlıcan moru hakim renklerdir.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 84: Tabak 4

Resim 85: Tabak 4

Eser No: 24

Resim 86: Kapaklı İbrik 2

Türü: Kapaklı İbrik

Envanter No: 92/1 ÇK

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Ölçüleri: Yük: 33,7cm (kapak ile birlikte)
Çap: 16 cm (gövde çapı)

Dönemi: 19. yy sonu 20. yy başı (Kütahya)

Malzeme: Sırlı pişmiş toprak

Müzedeki Yeri: Kütahya Teşhiri Salon 5 Vitrin Niş. 18

Müzeeye Geliş Tarihi: 02.09.1992

Müzeeye Geliş Yolu: Satın alma

Müze Kayıtlarındaki Durumu: Gövdesi parçalar halinde kırık, eksikler var ve çatlak, ayrıca ibriğin akıtma ucu ve kapağı parçalar halinde kırık ve eksik olup onarılmıştır.

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Beyaz hamurlu, halka kaideli, yuvarlak şişkin karınlı, yüksek, silindir ve kapaklı bir formdur. Tek kulplu bir form olup beyaz astarlı, renksiz, şeffaf sıraltına kobalt mavi, firuze, kırmızı, sarı, eflatun ve mor ile boyanan motifler, kalın konturlenmiştir. İbriğin karın kısmı, firuze zemin üzerinde birbirine beyaz ve kobalt mavi ince hatlı geçmelerle bağlı, yaprak (palmete benzer) biçimli madalyonlarla süslüdür. Madalyonların alt ve üstlerinde birbirine geçmelerle bağlı simetrik Rumiler, içleri ve araları çiçek motifleri ile bezenmiştir. Boyunda ve kapağın üzerinde de benzer motifler görülmektedir.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 87: Kapaklı İbrik 2

Resim 88: Kapaklı İbrik 2 Detay

Eser No: 25

Resim 89: Fincan Üstten Görünüm

Türü: Fincan

Envanter No: 41/722 ÇK

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Ölçüleri: Yük: 6,5 cm
Çap: 11,5 cm

Dönemi: 19. yy. sonu 20. yy başları (Kütahya)

Malzeme: Sırlı pişmiş toprak

Müzedeki Yeri: Kütahya Teşhiri Salon 5 Vitrin Niş. 17

Müze Geliş Tarihi: Bilinmiyor

Müze Geliş Yolu: Bilinmiyor

Müze Kayıtlarındaki Durumu: Ağızda ve gövdede çatlaklar ve noksanlar olup onarım görmüştür.

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Kirli beyaz hamurdan sıraltına çok renkli çalışılmıştır. Düz kaideli, altı dilimli yuvarlak kâse formunda olup yuvarlak kıvrık saplıdır. İç kısmında, merkezdeki firuze dolgulu yıldızdan çıkan 6 adet dilimin içini beyaz zemine kıvrık rumi yapraklı iri nar motifleriyle, ufak çiçekli dallar doldurur. Siyah konturlu motiflerde koyu kobalt mavi, firuze, kiremit kırmızısı, mor, eflatun, sarı renkler hakimdir. Kâsenin dışında da aynı süsleme yer alır. Dip kısmında usta ya da atölye işareti vardır.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 90: Fincan

Resim 91: Fincan

Eser No: 26

Resim 92: Kapaklı Hokka

Türü:	Kapaklı Hokka
Envanter No:	41/153 ÇK
Buluntu Yeri:	Bilinmiyor
Ölçüleri:	Yük: 5,1 cm Çap: 8,2 cm Kapak Yük: 3,5 cm Kapak Çapı: 4,3 cm
Dönemi:	18. yy. ilk yarısı (Kütahya)
Malzeme:	Sırlı pişmiş toprak
Müzedeki Yeri:	Kütahya Teşhiri Salon 5 Vitrin 8
Müze Geliş Tarihi:	1943

Müzeeye Geliş Yolu: Satın Alma

Müze Kayıtlarındaki Durumu: Ağır kenarı kırık ve çentikli olup dip kısmında da çentikleri bulunmaktadır.

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: İçe doğru çukur, düz kaideli, ağıza doğru şişkin gövdeli, içe dönük ağızlıdır. Büyükçe tutamaçlı bir kapağı vardır. Beyaz sert hamurdan sıraltına çalışılmıştır. Dış yüzünde kiremit kırmızısı zemin üzerine, içleri beyaz zeminli badem biçiminde dört madalyon sıralanır. Madalyonların içi stilize sarı, mavi çiçek yeşil yapraklı dallarla bezemelidir. Altında işaret vardır.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 93: Kapaklı Hokka Üst Görünüm **Resim 94:** Kapaklı Hokka

Eser No: 27

Resim 95: Tabak 5

Türü: Tabak

Envanter No: 90/3 ÇK

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Ölçüleri: Yük: 3,7 cm
Çap: 17,7 cm

Dönemi: 18. yy. ikinci yarısı (Kütahya)

Malzeme: Sırlı pişmiş toprak

Müzedeki Yeri: Kütahya Teşhiri Salon 5 Vitrin 9

Müzeeye Geliş Tarihi: 1990

Müzeeye Geliş Yolu: Satın Alma

Müze Kayıtlarındaki Durumu: Yer yer sırda bozulmalar var, sır çatlakları görülmektedir.

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Beyaz hamurlu, ince halka kaideli, kenarsız küçük bir tabaktır. Renksiz şeffaf sıraltına siyah konturlu desen mavi, sarı, yeşil ve kırmızı ile patlıcan (mangan) moru boyalıdır. Kenarı çift kalın çizgiyle çevrili tabağın ortasında iri bir çiçeği elinde tutam, yöresel giysileri içinde bir kadın figürü yer alır. Çizgili bir şalvar ve onun üzerinde kaftan giyilmiş, başlıklı saçına elindeki çiçeğin aynısını takmıştır. Figürün her iki yanı iri çiçekli birer dalla süslüdür. Tabağın dışı sırlı ve bezemesizdir.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 96: Tabak 5

Resim 97: Tabak 5 Detay

Eser No: 28

Resim 98: Şerbet Süzgeci

Türü:	Süzgeç
Envanter No:	41/102 ÇK
Buluntu Yeri:	Bilinmiyor
Ölçüleri:	Yük: 7,5 cm (Kapaklı Yük: 12,7 cm) Çap: 18,6 cm Kapak Çapı: 19,3 cm
Dönemi:	18. yy. ikinci yarısı (Kütahya)
Malzeme:	Sırlı pişmiş toprak
Müzedeki Yeri:	Kütahya Teşhiri Salon 5 Vitrin 9
Müze Geliş Tarihi:	Bilinmiyor
Müze Geliş Yolu:	Çinili Köşk

Müze Kayıtlarındaki Durumu: Süzgeç kısmının ağız kenarı eksik ve onarım görmüş, yer yer çentikler ve kopuklar var, emziğin ucu, kapağın içe dönük kısmında kopuklar var.

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Kirli beyaz sert hamurla sıraltına dekorludur. Halka dipli, alçak kaideli kâse biçimindeki süzgece gövdeden itibaren yapışık, dışa çıkıntılı, gaga biçiminde emziği vardır. Kapağının üzerindeki halka biçimli çıkıntıdan bu kapağın zaman zaman tabak olarak da kullanıldığı anlaşılmaktadır. Süzgeç ve kapağın dışına, kirli beyaz zemine, gri, mavi ve lacivertle ağaçlar, üzerinde ufak bir yapının yer aldığı tepeler, arada iri çiçek ve dal motiflerinden oluşan serbest bir kompozisyon uygulanmıştır. Süzgecin içini ortada etrafı dal motifli iri bir çiçek süsler. Emziğin üzeri de stilize çiçek – yaprak motifli bezelidir.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 99: Şerbet Süzgeci

Resim 100: Şerbet Süzgeci İç Görünüm

3.2 Çanakkale Seramiklerinin Kataloglanması

Çinili Köşk Müzesi'nden içeri girildiğinde sağda kalan ilk salon Çanakkale seramiklerinin teşhir edildiği altı numaralı salon olarak ziyaretçilere açık bulunmaktadır. Çanakkale seramiklerinin teşhir edildiği altı numaralı salonda dönemin değişik formlarından çeşitli örneklerin yer aldığı on altı eser bulunur.

Resim 101: Çanakkale Seramikleri Teşhiri Salon 6 Vitrin Niş 21 Genel Görünümü

Çanakkale sergi salonunda yer alan eserler 18. ve 20. yy. başlarına tarihlenmektedir. Çanakkale'de sadece günlük kullanım seramiği yapılmıştır ve duvar çinilerine rastlanmaz. Çoğunlukla killi malzemelerden oluşan kaba kırmızı hamur, bazen de bej renkli hamur kullanılmıştır. Beyaz astarlı ya da astarsız seramik üzerine yapılan motiflere, renksiz veya renkli şeffaf sır uygulanıyordu. 19. yy. ortalarından itibaren üretilen Çanakkale eserlerinde bozulmanın başladığını

görmekteyiz. Kırmızı hamur; koyu sarı, koyu yeşil ve kahverengi sır ile örtülmüştür. Desenler ise üstüne kabartma veya boyama ile yapılmıştır.⁴⁰

Çanakkale sergi salonunda; gemili, köşk ve cami tasvirli, bitki motifli, hayvan figürlü çukur tabaklar önemli bir grubu oluşturmaktadır. Rozet motifli kâse ve tabak, kabartmalı kapaklı kap, sürahi gibi örneklerin yanı sıra halka gövdeli, kapağı Bektaşî kavuğu biçimli, tavuk ve civcivli, burma kulplu gibi ilginç özelliklere sahip testi formları da dikkat çekmektedir. Ayrıca insan ve hayvan biçimli plastik eserler de yer almaktadır.⁴¹

Resim 102: Çanakkale Seramikleri Teşhiri Salon 6 Vitrin 11 Genel Görünümü

⁴⁰ Aydın; **a.g.e.** 64 s.

⁴¹ **y.a.g.e** 64 s.

Eser No: 29

Resim 103: Sürahi – Şiçe

Türü: Sürahi

Envanter No: 41/278 ÇK

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Ölçüleri: Yük: 23 cm
Çap: 6 cm

Dönemi: 19. yy. sonları (Çanakkale)

Malzeme: Sırlı pişmiş toprak

Müzedeki Yeri: Çanakkale Teşhiri Salon 6 Vitrin Niş 21

Müze Geliş Tarihi: 1943

Müze Geliş Yolu: Satın Alma

Müze Kayıtlarındaki Durumu: Yer yer önemsiz çentikleri vardır.

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Kırmızı hamurlu, düz yuvarlak kaideli, şişkin yuvarlak gövdeli, uzunca boyunla gövde arasında bilezikle süslü, hafif genişleyerek biten düz ağız kenarlıdır. Tüm zemin kahverengi sırlıdır. Gövde ve boyunda beyaz astarla slip tekniğinde kabartmalı olarak görüne, aralarda siyah ile belirginleştirilmiş hilaller, çiçekler, çiçekli dallardan oluşan bir bezeme görülmektedir. Hilaller ve içlerindeki papatyayı andıran çiçekler “ay yıldız” sembolünü anımsatmaktadır. 16. yy. da İznik’te üretilen “astar teknikli” seramiklerin taklididir.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 104: Sürahi – Şişe Detay

Resim 105: Sürahi – Şişe Detay

Eser No: 30

Resim 106: Matara 2

Türü:	Matara
Envanter No:	41/98 ÇK
Buluntu Yeri:	Bilinmiyor
Ölçüleri:	Yük: - Çap: 16 cm Kalınlık: 7,3 cm
Dönemi:	19. yy. sonları (Çanakkale)
Malzeme:	Sırlı pişmiş toprak
Müzedeki Yeri:	Çanakkale Teşhiri Salon 6 Vitrin 11
Müze Geliş Tarihi:	Bilinmiyor
Müze Geliş Yolu:	Çinili Köşk'ten

Müze Kayıtlarındaki Durumu: Dekorlu yüzden kenara ve bezemesiz yüzeye doğru kirliliği yeşil, siyah sır akmıştır. Arka yüzde yer yer sır birikintisi, kopuk ve çatlaklar var.

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Kırmızı hamurdan sıraltına çalışılmış basık yuvarlak formludur. Ufak yuvarlak ağzı ve dört küçük kulbu vardır. Ön yüzde bejimsi, kahverengi zemine, merkezde ortası kırmızı boncuklu kirliliği sarı kabartma bir rozet yer alır. Rozetin etrafı, kabartma ufak çiçek ve kirliliği yeşil yapraklı bir dalın dolandığı kalın bordür bezemelidir. Bordürün etrafı kabartma küçük çiçeklerle çevrilidir. Mataranın dar yüzü kabartmalı yapraklarla bezenmiştir. Arka yüzde bezeme yoktur.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 107: Matarara 2

Resim 109: Matarara 2

Resim 108: Matarara 2 Yandan Görünüm

Eser No: 31

Resim 110: Testi 1

Türü: Testi

Envanter No: 41/139 ÇK

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Ölçüleri: Yük: 26 cm
Çap: Bilinmiyor
Kaide Çapı: 5 cm
Gövde Çapı: 16,1 cm
Gövde kalınlığı: 3,9 cm

Dönemi: 19. yy. sonları (Çanakkale)

Malzeme: Sırlı pişmiş toprak

Müzedeki Yeri: Çanakkale Teşhiri Salon 6 Vitrin Niş 20

Müze Geliş Tarihi: 1900

Müze Geliş Yolu: Satın Alma

Müze Kayıtlarındaki Durumu: Kaidenin ve sap kısmının büyük bir bölümü, emziğin ucunun ve ağzının bir kısmının sırları dökülmüş, gövdede yer yer sır bozuklukları ve dökülmeler görülür. Boyun gövdeden kopmuş ve yapıştırılmıştır.

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Kırmızı hamurdan sarı renk sırlıdır. Daire ayaklı kaide ile gövde arasında bilezik vardır. Yuvarlak halka gövdeli, kısa boyunlu hafif dışa taşkın geniş ağızlıdır. Boynun ağızla birleştiği yer bilezikle süslüdür. Dalgalandırılarak gövdeye yapıştırılmış ince kulplu ve emziktir. Gövde üzeri kabartma iri yapraklar arasında rozet çiçekleriyle bezemelidir. Kabartma motiflerinin üzeri açık kahverengi ile sır üstü boyamalıdır. (Sırlanan yüzeyin üzerine sürülen boya daha düşük derecede fırınlanır.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 111: Testi 1

Eser No: 32

Resim 112: Testi 2

Türü: Testi

Envanter No: 41/1648 Ç.K

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Ölçüleri: Yüksek: 33,8 cm
Çap: 13,5 cm

Dönemi: 19. yy. Çanakkale

Malzeme: Sırlı pişmiş toprak

Müzedeki Yeri: Çanakkale Teşhiri Salon 6 Vitrin 11

Müze Geliş Tarihi: 17.08.1973

Müze Geliş Yolu: Satın Alma

Müze Kayıtlarındaki Durumu: Eksiksiz bir eserdir. Sırlı yüzeyde yer yer çentikler ve kopukluklar görülüyor.

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Kırmızı hamurlu, ağız kısmı stilize kuşbaşı biçiminde uzun boyunlu, burmalı kulbu, şişman yuvarlak gövdeli, düz diplidir. Ağızın iki yanında göz benzeri birer rozet bulunmaktadır. Başın arkasında bir açıklık ve gaganın ucunda emzik gibi bir delik vardır. Astarlanıp yeşilimsi krem renk ile boyanmış koyu yeşil renk akıtmalıdır.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 113: Testi 2

Resim 114: Testi 2

Eser No: 33

Resim 115: Tabak 6

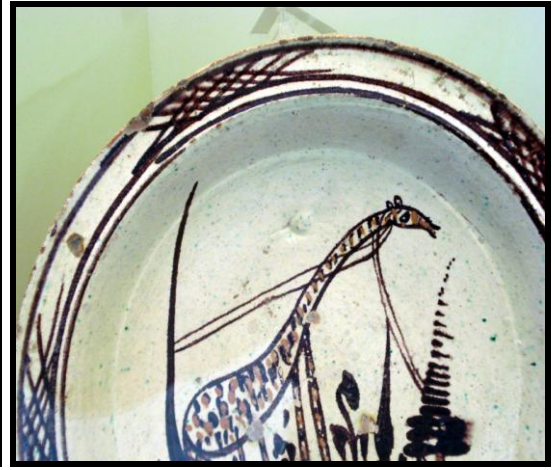
Türü:	Tabak
Envanter No:	41/175 ÇK
Buluntu Yeri:	Bilinmiyor
Ölçüleri:	Yük: 6,5 cm Çap: 29,5 cm
Dönemi:	19. yy. ortaları Çanakkale
Malzeme:	Sırlı pişmiş toprak
Müzedeki Yeri:	Çanakkale Teşhiri Salon 6 Vitrin Niş 21
Müze Geliş Tarihi:	1943
Müze Geliş Yolu:	Satın Alma
Müze Kayıtlarındaki Durumu:	Kenarında, gövde kısmında çentikli ve kopkludur. Yer yer sırda bozulma vardır. İçinde üç ayak izleri görülüyor.

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Kırmızı hamurla sıratlı tekniğinde çalışılmıştır. Alçak kaideli, ağız kenarı dışa taşkın çukur bir tabaktır. İcini, krem renk astarlı zemine, etrafı stilize çiçekli dallar ve selvi ağaçlarıyla çevrili bir zürafa figürü süsler. Tabakın kenarı, aralıklı yerleştirilmiş kafes bordürlüdür. Dış kısmı da yarıya kadar krem renkli astar ve sırlıdır. Tabakın içindeki motiflerde koyu ve açık kahverengi hakim renktir.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 116: Tabak 6

Resim 117: Tabak 6 Detay

Eser No: 34

Resim 118: Tabak 7

Türü: Tabak

Envanter No: 41/213 ÇK

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Ölçüleri: Yüksek: 7 cm
Çap: 27 cm

Dönemi: 18. yy. sonu 19. yy. başları Çanakkale

Malzeme: Sırlı pişmiş toprak

Müzedeki Yeri: Çanakkale Teşhiri Salon 6 Vitrin 10

Müze Geliş Tarihi: 1898

Müze Geliş Yolu: Satın Alma

Müze Kayıtlarındaki Durumu: Ağız kenarı çentikli sırtı yer yer bozuk ve içinde üç ayak izleri görülüyor. Eksiksiz bir eser olup tamdır.

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Kırmızı hamurdan sıraltına çalışılmıştır. Alçak kaideli kenarları hafif dışa taşkın çukur bir tabaktır. Tabağın içi ve dışı astarlı

olup şeffaf sırlıdır. İçinde tüm yüzeyi kaplayan yelkenleri şişirilmiş büyük bir kalyon ve önünde dört çift kürekli bir kayak yer alır. Motifler fırça darbeleriyle gayet stilize bir üslupla mor – kahverengi ve kirli sarı ile renklendirilmiştir. Tabakın kenarında dönüşümlü aralıklarla yerleştirilmiş mor – kahverengi kafes bordürü vardır.. Dışı bezemesizdir.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 119: Tabak 7

Resim 120: Tabak 7 Detay

Eser No: 35

Resim 121: Tabak 8

Türü: Tabak

Envanter No: 41/177 ÇK

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Ölçüleri: Yük: 5,5 cm
Çap: 23,5 cm

Dönemi: Çanakkale

Malzeme: Sırlı pişmiş toprak

Müzedeki Yeri: Çanakkale Teşhiri Salon 6 Vitrin Niş 21

Müzeeye Geliş Tarihi: 1918

Müzeeye Geliş Yolu: Çinili Köşk Müzesi'nden

Müze Kayıtlarındaki Durumu: Ağız kenarı ve kaidesinde yer yer çentik ve kopukları vardır.

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Kırmızı hamurdan yapılmış olup, astarlandıktan sonra sıraltına bezenmiştir. Tabağın içi ve dışı krem renk zeminli ve şeffaf sırlıdır. İç kısımda ortada simetrik çok stilize selvi ve yaprakları beneklerle belirgileştirilmiş birer ağaç üzerinde grafikden iki büyük ayrı cins kuş yer alır. Kuşlar ağaçlardan daha büyük tasvir edilmiştir. Tabağın kemer bordürü aralıklı yerleştirilmiş kafes motiflidir. Motifler mor – kahverengi ile renklendirilmiştir.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 122: Tabak 8

Resim 123: Tabak 8 Detay

Eser No: 36

Resim 124: Tabak 9

Türü:	Tabak
Envanter No:	41/178 ÇK
Buluntu Yeri:	Bilinmiyor
Ölçüleri:	Yük: 5 cm Çap: 21 cm
Dönemi:	19. yy. ikinci yarısı Çanakkale
Malzeme:	Sırlı pişmiş toprak
Müzedeki Yeri:	Çanakkale Teşhiri Salon 6 Vitrin

Müzeeye Geliş Tarihi: Bilinmiyor

Müzeeye Geliş Yolu: Bilinmiyor

Müze Kayıtlarındaki Durumu: Eksiksiz olup tam bir eserdir. Ağız kenarında yer yer ufak kopukları vardır.

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Kırmızı hamurdan yapılmış halka dipli ağız kenarı hafif dışa taşkın ve dalgalandırılmış çukur bir tabaktır. İçi, krem renk zemine şeffaf sırlıdır. Tabanın ortasında sola dönük, gövdesinde pullar, içleri benekli kafes motifleriyle belirtilmiş büyük bir balık yer alır. Balığın alt kısmında dalgaları andıran fırça darbeleri vardır. Çok stilize motifler, mor – kahve ve kirli sarı ile renklendirilmiştir. Tabanın kenarını geniş güzel yapılmış fırça darbeleri ile bir bordür çevrelemektedir.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 125: Tabak 9

Resim 126: Tabak 9 Detay

Eser No: 37

Resim 127: Tabak 10

Türü: Tabak

Envanter No: 41/214 ÇK

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Ölçüleri: Yük: 8 cm
Çap: 30 cm

Dönemi: 18. yy. Çanakkale

Malzeme: Sırlı pişmiş toprak

Müzedeki Yeri: Çanakkale Teşhiri Salon 6 Vitrin 10

Müze Geliş Tarihi: Bilinmiyor

Müze Geliş Yolu: Satın Alma

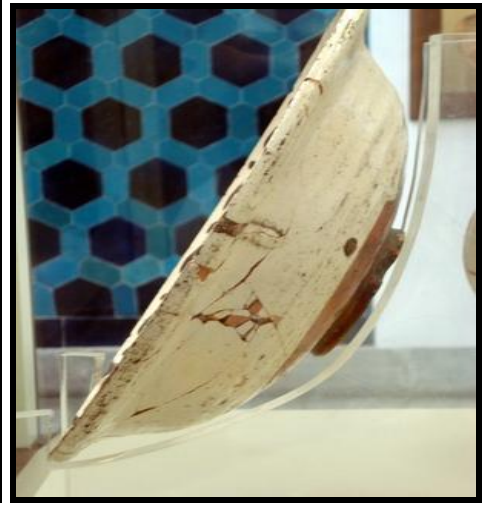
Müze Kayıtlarındaki Durumu: Ağız kenarında, iç ve dış kısmında yer yer kopuklar ve sır bozulmaları vardır. Tam bir eserdir, parçalar halinde kırılarak onarılmıştır.

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Kırmızı hamurdan yapılmış, ince halka kaideli, dışa taşkın kenarlı ve ağızlı çukur bir tabaktır. İç ve dış kısmı krem renk astarlı ve şeffaf sırlıdır. Tabağın içini şişmiş yelkenleri ve uçan bayrağıyla gösterilmiş mor – kahverengi bir kalyon süsler. Kenarı fırça darbelerinden oluşan çok stilize yaprak ve benekli bir bordürle sınırlıdır. Yaprak ve benekler de mor – kahverengi ile renklendirilmiştir. Dışı kaideye kadar astarlanıp sırlanmış olup bezemesizdir.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 128: Tabak 10

Resim 129: Tabak 10 Yan Görünüm

Resim 130: Tabak 10 Detay

Eser No: 38

Resim 131: Tabak 11

Türü: Tabak

Envanter No: 41/235 ÇK

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Ölçüleri: Yük: 8 cm
Çap: 32 cm

Dönemi: 18. yy. ikinci yarısı – 19. yy. ikinci yarısı Çanakkale

Malzeme: Sırlı pişmiş toprak

Müzedeki Yeri: Çanakkale Teşhiri Salon 6 Vitrin 10

Müze Geliş Tarihi: 1898

Müze Geliş Yolu: Satın Alma

Müze Kayıtlarındaki Durumu: Ağız kenarı çentikli ve kopuklu, içinde ve dışında yer yer sırları kopuk ve bozuktur.

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Kırmızı hamurdan sır altı tekniğinde yapılmış, krem renk zeminli ve şeffaf sırlıdır. Alçak kaideli, kenarları dışa dönük çukur bir tabaktır. Tabağın içini ortada dönemeçli dar bir yolun alt ve üstünde çizgilerle belirlenmiş beşer minareli stilize iki büyük cami motifi doldurur. İki yapının arasında daha küçük iki minareli bir cami ve aralarda selvi ağaçları görülmektedir. Cepheleri koyu sarı renk beneklerle gösterilmiş motiflerde diğer diğer hakim renk koyu mavidir. Deniz kenarı dalgalı hatla belirtilmiş, stilize kayık motifiyle kompozisyona hareketlilik kazandırılmıştır. Tabağın kenarı aralıklı kafes bordürlüdür. Dış kısmı ise sırlı ve bezemesizdir.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 132: Tabak 11 Detay

Eser No: 39

Resim 133: Tabak 12

Türü:	Tabak
Envanter No:	41/219 ÇK
Buluntu Yeri:	Bilinmiyor
Ölçüleri:	Yük: 8 cm Çap: 33 cm
Dönemi:	19. yy. ortaları Çanakkale
Malzeme:	Sırlı pişmiş toprak
Müzedeki Yeri:	Çanakkale Teşhiri Salon 6 Vitrin 10
Müze Geliş Tarihi:	1898
Müze Geliş Yolu:	Satın Alma

Müze Kayıtlarındaki Durumu: Ağız kenarında önemsiz çentikleri vardır.

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Kırmızı hamurlu, halka kaideli, çukur gövdeli, dışa dönük düz ağız kenarlı bir tabaktır. Krem renk astarlı, renksiz şeffaf sır altına bezemelidir. Desenler lacivert, mavi ve turuncu ile boyanmıştır. Tabanın ortasında, birinin yandan cumbası görülen yan yana üç köşk yer alır. Sağında selviler, solunda yapraklı ağaçlarla kuşatılmıştır. Ağaçlardan birinin üzerinde ve bacalardan birinin tepesinde birer iri kuş oturmaktadır. Tabanın kenarı, aralıklı kafes bordürü ile süslüdür. Tabanın dışı sırlı olup bezemesizdir.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 134: Tabak 12 Detay

Resim 135: Tabak 12

Eser No: 40

Resim 136: Tabak 13

Türü: Tabak

Envanter No: 41/224 ÇK

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Ölçüleri: Yüksek: 3,5 cm
Çap: 27 cm

Dönemi: 18. yy. sonları Çanakkale

Malzeme: Sırlı pişmiş toprak

Müzedeki Yeri: Çanakkale Teşhiri Salon 6 Vitrin Niş 20

Müze Geliş Tarihi: 1918

Müze Geliş Yolu: Satın Alma

Müze Kayıtlarındaki Durumu: Ağız ve gövdede yer yer kopuklu ve çentiklidir. Sırında dökülmeler görülüyor.

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Kırmızı kaba hamurdan sır altı tekniğinde çalışılmıştır. Halka kaideli, dışa taşkın ve geniş kenarlıdır. İçini krem renk zemine koyu mavi ve turuncu renk süslemeli bir rozet çiçeği merkezi motif olarak doldurur. Geniş ağız kenarını içleri turuncu ve kirli sarı birer çiçekle bezenmiş yedi iri dilimli bordür çevreler. Ortadaki iri rozet çiçeği ile kenar bordürü iri bir çiçek kompozisyonu oluşturur. Tabakın dışı bezemesizdir.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 137: Tabak 13 Detay

Resim 138: Tabak 13

Eser No: 41

Resim 139: Kâse Detay

Türü:	Kâse
Envanter No:	41/274 ÇK
Buluntu Yeri:	Bilinmiyor
Ölçüleri:	Yük: 15 cm Çap: 18,5 cm
Dönemi:	19. yy sonları Çanakkale
Malzeme:	Sırlı pişmiş toprak
Müzedeki Yeri:	Çanakkale Teşhiri Salon 6 Vitrin 11
Müze Geliş Tarihi:	1846
Müze Geliş Yolu:	Satın Alma

Müze Kayıtlarındaki Durumu: Ağız kenarı çentikli ve kopukları var. İçinde ve gövde üzerinde yer yer sırları dökülmüş.

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Kırmızı hamurdan tahin sarısı sırlıdır. Alçak kaideli ve düz ağızlı bir kâsedir. Gövde üzerinde, üst kısmı sarı süslemeli, iri beyaz rozet çiçekleri yer alır. Rozetlerin etrafı, koyu mavi ufak çiçeklerden oluşan bir su ile çevrilidir. Mavi boyaları akmış kâsenin içi de tahin sarısı, sırlı ve bezemesizdir.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 140: Kâse

Resim 141: Kâse

Resim 142: Kâse

Eser No: 42

Resim 143: Testi 3

Türü:	Testi
Envanter No:	41/280 ÇK
Buluntu Yeri:	Bilinmiyor
Ölçüleri:	Yük: 47 cm Gövde Çapı: 14,8 cm Kaide Çapı: 9,5 cm
Dönemi:	19. yy. sonları Çanakkale
Malzeme:	Sırlı pişmiş toprak
Müzedeki Yeri:	Çanakkale Teşhiri Salon 6 Vitrin Niş 20
Müzeeye Geliş Tarihi:	1932

Müzeeye Geliş Yolu: Satın Alma

Müze Kayıtlarındaki Durumu: Kapak kısmı yer yer çentikli ve sırları dökülmüş durumdadır.

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Kırmızı hamurlu, açık kahverengi, sır altına çalışılmıştır. Yüksek kaideli, şişkince gövdeli ve uzun boyunludur. Gaga biçimli ağzın üzerinde krem renkli, kavuk formunda sabit bir kapağı vardır ve tek kulpludur. Ağzın arkasındaki delik fonksiyoneldir. Gövde üzerinde kabartma yıldız rozetin altında Arap harfleri ile “Ya Hüseyin Kербela” yazılmıştır. Emziğin etrafı ile kulbun altında kabartma çiçeklerle süslemeler vardır. Gövde üzerinde ve boyunda siyah sır lekeler halinde akmıştır.

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 144: Testi 3

Resim 145: Testi 3 Detay

Resim 146: Testi 3

Resim 147: Testi 3

Eser No: 43

Resim 148: Kapaklı Maşrapa

Türü: Maşrapa

Envanter No: 41/281 ÇK

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Ölçüleri: Yüksek: 13,1 cm
Çap: 11 cm
Ağız Çapı: 8,7 cm
Dip Çapı: 7,5 cm

Dönemi: 19. yy. sonları Çanakkale

Malzeme: Yeşil sırlı pişmiş toprak

Müzedeki Yeri: Çanakkale Teşhiri Salon 6 Vitrin Niş 20

Müze Geliş Tarihi: 1919

Müze Geliş Yolu: Satın Alma

Müze Kayıtlarındaki Durumu: Ağız kenarı çatlaklı, noksan ve onarımlıdır. Üzerini süsleyen kabartmalardan bazılarının üst kıvrıkları kopuktur. İç kısımdan yer alan süzgecinin bir kısmı eksik ve kopuktur.

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Krem – bej hamurdan yeşil sır altına bezemelidir. Düz yuvarlak kaideli, basık, şişman gövdeli, kısa kalın boyunlu ve düz ağızlıdır. Boyunla gövde arasında yuvarlak tek kulp vardır ve kapaklıdır. Gövde üzerinde kabartma ufak dilimli üç sıra bordür dolanır. Araları yan yana dizilmiş çiçek rozetli kabartmalarla bezelidir. Aynı bordür dizisi boyunda iki sıralıdır. Gövdedeki süsleme, kapakta tek sıra halinde tekrarlanır. Yeşil sırlı iç kısmın ortasında, yuvarlak, içi çiçek rozeti biçiminde süslemeli bir süzgeç kısmı vardır. Kaidesi sırsızdır ve altında çiçek biçiminde ajurlu bir bezeme görülür. (Fonksiyonel olabilir)

Esere Ait Fotoğraflar:

Resim 149: Kapaklı Maşrapa

Resim 150: Kapaklı Maşrapa Detay

Eser No: 44

Resim 151: Tavuk Formlu Testi

Türü:	Testi
Envanter No:	41/367 ÇK
Buluntu Yeri:	Bilinmiyor
Ölçüleri:	Yük: 32 cm Çap: Bilinmiyor
Dönemi:	19. yy. sonları Çanakkale
Malzeme:	Sırlı pişmiş toprak
Müzedeki Yeri:	Çanakkale Teşhiri Salon 6 Vitrin 11
Müze Geliş Tarihi:	Bilinmiyor
Müze Geliş Yolu:	Bilinmiyor

Müze Kayıtlarındaki Durumu: Tavuğun ibiği ile civcivlerin gaga uçları kopuk, kaideyi oluşturan altı adet ayaktan biri hariç diğerleri eksik ve kopuklu, kaidenin sıırı bozuk.

Müze Kayıtlarında Yer Alan Bilgiler: Kırmızı hamurdan sır altına çalışılmıştır. Alttan altı ayaklı, üzeri çiçekli kabartma madalyonlarla süslü bir kaide üzerinde, iri bir tavuk ve altında üçü önde, ikisi ortada olmak üzere beş adet civcivi etrafına toplamış vaziyette biçimlendirilmiş bir testidir. Tavuk ve civcivlerin gövdesi ve kaide kısmı koyu yeşil sırlıdır. Tavuğun sırtında üzeri eşitli kabartma motifleri ile süslü, biri büyük, diğeri daha küçük iki ağız deliği olan büyük bir kulp yer alır. Civcivlerin aralarında üç tane hayvan başı (belki aslan olma ihtimali) kabartması görülmektedir. Kaide altı da yeşil sırlıdır. Oldukça kaba bir işçilik gösteren dekoratif amaçla yapılmıştır.

Esere Ait fotoğraflar:

Resim 152: Tavuk Formlu Testi

Resim 153: Tavuk Formlu Testi Detay

Resim 154: Tavuk Formlu Testi

Resim 155: Tavuk Formlu Testi

4. BÖLÜM UYGULAMALAR

4.1 Tasarım ve Uygulama Aşamaları

Tasarımlarıma Kütahya kullanım çinileri ve Çanakkale Seramiklerini form yönünden inceleyerek, “günelik yaşantımız içerisinde sıklıkla kullanılır ve işlevi fazlası ile olan, bugünün imkânlarına hitap eden ve günümüz malzeme ve teknolojisi ile yapılacak bir tasarım nasıl olur?” sorusunu sorarak başladım. Buradan hareketle günlük yaşantımızda işlevi olan, kullanabileceğimiz, dekoratif mekân malzemesi olmaktan kesinlikle uzak, gerek mutfak eşyası olarak, gerekse evde veya iş yerinde kullanılabilecek farklı tasarımlar oluşturmaya çalıştım. Değişik kullanım alanlarından oluşan 15 tasarım oluşturup uygulama aşamasında bu tasarımları elle şekillendirme yöntemi ile uygulamaya başladım. Tasarımlarım arasında kahvaltılık seti, masa saati, limonluk, tavla, kapaklı ve kapaksız kutular, saklama kabı, kâse, tütsülük, mumluk, fincan vb. gibi değişik formlar tasarlayarak bunları elle şekillendirme yöntemi ile şekillendirip günelik yaşantımız içerisinde birer kullanım eşyası olarak var olabilecek tasarımlardan çalışmaları oluşturdum.

Resim 156: Kapaklı ve Kapaksız Kutu Formları (Elle Şekillendirme)

Resim 157: Kâse Formu (Elle Şekillendirme)

Resim 158: Kâse Formu (Elle Şekillendirme)

Resim 159: Kâse Formu (Elle Şekillendirme)

Resim 160: Tütsülük (Elle Şekillendirme)

Resim 161: Tütsülük (Elle Şekillendirme)

Resim 162: Tütsülük (Elle Şekillendirme)

Resim 163: Tütsülük (Elle Şekillendirme)

Resim 164: Mumluk (Elle Şekillendirme)

Resim 165: Tütsülük ve Mumluklar (Elle Şekillendirme)

Resim 166: Tabak (Elle Şekillendirme)

Resim 167: Tabak (Elle Şekillendirme)

Resim 168: Tabak (Elle Şekillendirme)

Resim 169: Kaşık (Elle Şekillendirme)

Resim 170: Kaşıklık (Elle Şekillendirme)

Resim 171: Bulut Formlu Kapaklı Kutu (Elle Şekillendirme)

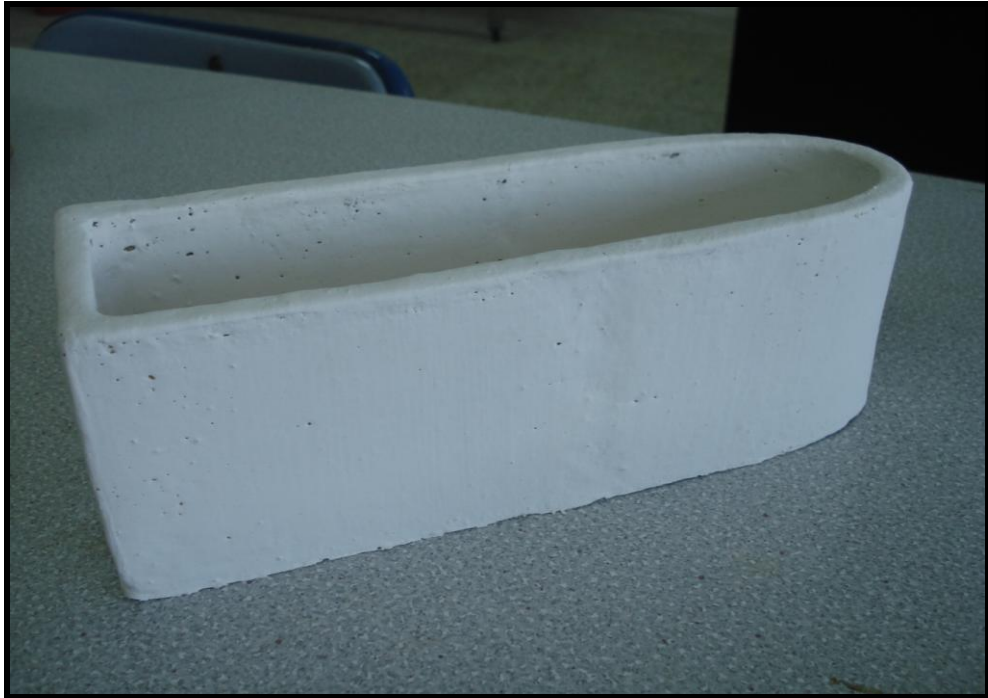
Resim 172: Bulut Formlu Kapaklı Kutu (Elle Şekillendirme)

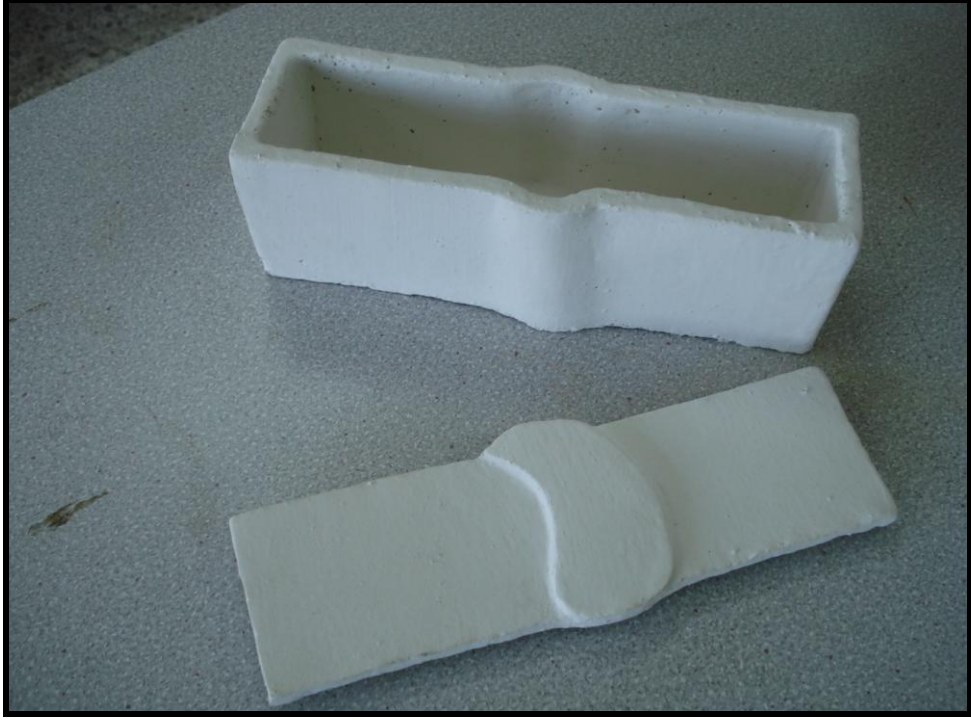
Resim 173: Bulut Formlu Kapaklı Kutu (Elle Şekillendirme)

Resim 174: Bulut Formlu Kapaklı Kutu (Elle Şekillendirme)

Resim 175: Astarlanmış Kutu Formu (Elle Şekillendirme)

Resim 176: Astarlanmış Kapaklı Kutu Formu (Elle Şekillendirme)

Resim 177: Astarlanmış Kâse Formu (Elle Şekillendirme)

4.2. Sonuç

Kasr-ı Kaşı, Sırça Saray, Sırça Köşk gibi değişik isimlerle anılan ve bugün bilinen adı ile Çinili Köşk olarak varlığını sürdüren müze, geçmişten günümüze birçok badireler atlatarak varlığını sürdürmüş ve bugüne kadar ayakta durmayı başarmıştır. Fetihler görmüş, kuşatmalar yaşamış, yangınlar ve depremler atlatmış güzel İstanbul'un, Topkapı Sarayı Müzesi'nin gölgesinde kalan Çinili Köşk Müzesi, bilhassa son dönem Kütahya kullanım çinileri ile yine son dönem Çanakkale Seramikleri yönünden önemli bir miras, kültürümüzü yansıtan değerli bir hazine konumundadır.

Geçmişin gündelik yaşantısının vazgeçilmez parçası olan kullanım çinilerinin ve seramiklerinin son dönem örneklerinin sergilendiği müze, teşhir salonlarında bulunan eserler ile birlikte bünyesinde iki bine yakın eseri barındırmaktadır. Bu eserlerin korunması, kayıt altına alınması, belgelenmesi ve arşivlenmesi gibi profesyonel ve özel itina gerektiren çalışmalar, bu eserler için ileride oluşabilecek tüm olumsuz durumlar için bir tedbir niteliği oluşturmaktadır. Tez konusu olarak belirlemiş olduğum bu çalışma, ilerisi için oluşabilecek olumsuz durumlara bir arşivleme ve belgeleme olacak, hem de müze teşhirinde bulunan, araştırmamın hedefindeki kataloglamaya dahil kullanım çinileri ve seramiklerini yakından görüp inceleyebilme, erken dönem örnekleri ile günümüz üretimlerini birbiri ile kıyaslama ve bu eserlerin bugün günlük yaşantımızda neden var olmadığı sorusuna yanıt arayabilme şansına sahip olacaktım.

Müzedeki gerçekleştirmiş olduğum araştırmalarım süresince ilgimi çeken en önemli konulardan biri de, iki bine yakın eserin bulunduğu ancak çok kısıtlı bir bölümünü teşhir salonlarında görme şansına eriştiğim ve bunun yanında çok büyük kısmını görme şansına erişemediğim, sadece envanterlerine ulaşmayı başardığım yüzlerce eser neredeydi? Bu eserler hangi şartlarda, nerede ve nasıl korunuyordu? Bunun cevabını "Depoda" olarak almış olmama karşın bu deponun nerede olduğunu öğrenemediğim gibi depo olarak adlandırılan bu yeri görebilme ve araştırmamı müze teşhiri ile sınırlandırmak yerine teşhir dışında kalan eserleri de araştırmama dahil etme şansına erişemedim. Bu konuda izin istememe karşın cevaben ret edilmiş olduğumdan araştırmam teşhir ile sınırlı kaldı.

Tezimle ilgili araştırma yaptığım süre içerisinde İstanbul Valiliği'nin resmi internet sayfasında yayımlanan ve son olarak 2002 – 2004 yılları arasını kapsayan

belgede 1milyon 320bin (eski para ile 1,32 Trilyon) Türk lirasını bulan maliyeti ile gerçekleştirilen restorasyon çalışması, öyle görünüyor ki sadece müzenin mimari yönden iç ve dış mekanlarının yenilenmiş olduğunu gösteriyor. Özellikle son teknoloji ürünü cihazların yüksek maliyetlerinden ötürü oluşan kabarık meblağ ile ilgili olarak mevcut hassasiyetin müze teşhirinde yer alan eser guruplarına gösterilmediği düşüncesindeyim. Bu kanıya varmamın sebebi, müze teşhirinde bulunan eserlere bakarak anlamış olmamdandır. Bir başka bakış açısıyla teşhirdeki eserlerle mimaride yer alan duvar çinilerini kıyasladığımda arada bariz bir bakım ve alaka farkını görmek mümkündür. Hal böyle olunca insanın aklına ilk gelen soru, depo olarak adlandırılan ve görebilme iznine erişemediğim buradaki yüzlerce eserin durumunun nasıl olduğu. İki bine yakın eserin varlığından söz edilen kaynakların da varlığı ortadayken burada iddia edilen ve sadece 140 – 150 tane eseri teşhirde görebiliyorken geri kalan yüzlerce eser nerede? Bu eserler bu toprakların üzerinde yaşamış kültürlerin, toplumların, medeniyetlerin aynası olmak gibi çok önemli bir rolü üstlenen paha biçilmez bir özelliğe sahipken kendi mirasımızdan neden mahrum bırakılıyoruz? Restorasyon denilince ilk akla gelen acaba sadece mimari yönden bir yapıyı yenilemek midir?

Yapmış olduğum araştırmalar sonucunda edindiğim bilgilere göre, müzede teşhir edilmek üzere iki bine yakın eser içerisinde bugün teşhirde bulunanlar ayıklanarak en iyi örneklerinin sergilendiği eser gurupları müzede salonlara dağıtılıp teşhir edilmektedir. Bu eserlere ait envanter bilgilerini incelediğimde profesyonel ve itinalı bir envanter çalışmasının olmadığı kanısına vardım. Günümüzde böylesi çalışmalar hem yazılı olarak saklanmakta hem de fotoğraflanarak esere ait tüm bilgiler, veriler ve birikimler dijital ortama aktarılarak kayıt altına alınmaktadır. Ne yazık ki ne teşhirde bulunan eserlerle ilgili ne de depo olarak isimlendirilen yerdeki eserlerle ilgili dijital ortama aktarılmış her hangi bir veri yoktur. Eserlere ait envanter bilgilerinin çoğu eksik olduğu gibi yine bu eserlere ait çok daha önemli ve mutlaka olması gereken bilgilerin olmayışı da burada bir aksaklığın varlığını ortaya koyduğu düşüncesindeyim.

Çalışmam sırasında en çok karşılaştığım durumlardan biri de bir çok eserin envanter kayıtlarında parçalarının eksik, çentikli ya da kopuk olduğu, onarımı yapılanların “onarıldı” ibaresi ile belirtilmesine karşın aynı şekilde noksan parçalara sahip, çentikli ya da kopuklu çoğu eserin onarımının yapıp yapılmadığı, hangi tarihte restore edildiği ve kim tarafından restorasyonun yapıldığı gibi önemli bilgiler ne yazık ki bulunmamaktadır. Onarımı yapılmış olan birçok eser incelendiğinde

sadece birleştirme yapıldığı, desen tamamlamasının ve renklendirmesinin yapılmadığı dikkat çekicidir. Envanter karnelerinde yer alan çoğu bilginin eksikliği envanterleme çalışmasının adeta amatörce kaldığının bir göstergesi gibidir.. Özellikle müze teşhirinde yer alan kataloglamaya dahil eser guruplarının tamamının kendi dönemlerinin son üretimleri olması nedeni ile bu guruplara ait çok daha eski üretimlerin buluntu yerlerinin saptanarak kayıt altına alınmış olmasına karşın Çinili Köşk Müzesi envanterlerinde kayıtlı eserlerde buna rastlamamaktayız. Teşhirde yer alan çoğu eserin satın alma yolu ile müzeye kazandırıldığı ve çoğunun satın alma tarihlerinin yakın zamanlı olmasına karşın büyük bölümünün kimden alındığı ve ne kadara alındığı da bir başka eksiklik olarak dikkat çekiyor. Eserlerin kalınlıkları, kimyasal test ve analizlerin yapılıp yapılmadığı, yapıldıysa bu testlere ait verilerin bir rapor halinde olmayışı yine bir başka eksiklik olarak kabul edilebilir.

Teşhir haricinde kalan eserlerin de gün yüzüne çıkarılarak bugün toplumun ilgisine sunulması ve bunların birer kültür mirası olarak paylaşımına açılması gerektiğini düşünüyorum. Bugün müzelerin depolarında kalan eserler, çoğunun akıbeti belirsiz olarak atıl vaziyette ya uygunsuz koşullarda saklanmakta ya da korunma adı altında çürümeye bırakılmaktadır. Bu eserlerin layık olduğu mekânlar depoların olmadığı bir gerçektir. Çünkü bu eserler geçmişin izlerini taşıyan kültürel bir miras, geleceğin tarihine ve sanatına ışık tutan bir yol ve yine gelecek kuşakların koruyacağı, sahip çıkılması gereken kıymetli hazinelerdir. Yapılması gereken bir öneri olarak şunu ifade edebilirim ki, restorasyon bölümleri olan ya da bu eğitimi veren okullarda bu depolardaki eserler verilerek bu eserlerin eksik tamamlamaları yapılabilir, desen tamamlamaları yapılarak arşivlenebilir. Böylece hem eğitim adına doğru bir adım atılmış hem de eserlerimiz daha fazla yıpranıp yok olmadan kazanımı sağlanmış olur.

Araştırmamla ilgili olarak eserlere ait tüm envanter bilgilerini toplayıp bu tez altında birleştirmeye çalıştım. Elde ettiğim gerek görsel gerek yazılı bulgular sonucunda görmüş olduğum eksiklikleri ve bunlara dair çözüm önerilerini de bu tez başlığı altında ortaya koymaya çalışarak eserlerle ilgili gelecekte yaşanabilecek olumsuz durumlara hem bir belge niteliği taşıması hem de bu çalışmadan yararlanacak birçok araştırmacıya kaynak teşkil edeceğini umuyorum.

KAYNAKÇA

Çok Yazarlı

ALTUN Ara, ÖNEY Gönül, CARSWELL John, **Türk Çini ve Seramikleri** Sadberk Hanım Müzesi, İstanbul 1991

PASİNLİ Alpay, BALAMAN Saliha, **Turkish Tiles and Ceramics Çinili Köşk** Turizm Yayınları Ltd., İstanbul Haziran 1991

ÇOBANLI Zehra, ÖNEY Gönül, **Anadolu'da Türk Devri Çini ve Seramik Sanatı**, T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, İstanbul 2007

KIRAÇ Suna & İnan, **Çanakkale Seramikleri**, Vehbi Koç Vakfı, Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü Yayınları, İstanbul 1996

Kurum

İstanbul Valiliği, İl Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü, <http://www.istanbul.gov.tr>

Kitap

AYDIN Nilüfer, **Çinili Köşk Müzesi**, 1. Baskı İstanbul Temmuz 2007

NECİPOĞLU Gülru, **15. ve 16. yüzyılda Topkapı Sarayı**, YKY 1. Baskı İstanbul Ocak 2007

TÜRKOĞLU Sabahattin, **Topkapı Sarayının Dünü, Bugünü**, Diyalog Yayıncılık ve Organizasyon Ltd. Şti., İstanbul 1987

ÖNEY Gönül, **Türk Çini Sanatı**, Yapı ve Kredi Bankası Kültür Hizmeti, Binbirdirek Matbaacılık Sanayi ve A.Ş Yayınları, İstanbul 1976

Fatih Müzesi, Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü Topkapı Sarayı Müzesi Yayınları, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1953

YETKİN Şerare, **Anadolu'da Türk Çini Sanatının Gelişmesi**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları No: 1631, Genişletilmiş 2. Baskı, İstanbul 1986

ASLANAPA Oktay, **Anadoluda Türk Çini ve Keramik Sanatı**, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları: 10 Seri: 5, Sayı: 1, İstanbul Ekim 1965

KURKMAN Garo, **Toprak Ateş Sır**, Suna ve İnan Kıraç Vakfı, İstanbul Haziran 2005

ÖNDER Mehmet, **Türkiye Müzeleri**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 3. Baskı Ankara 1992

WENDY M.K. Shaw, **Osmanlı Müzeciliği**, İletişim Yayınları, 1. Baskı, İstanbul 2004

Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Ortak Yayını, Cilt 2, İstanbul, 1994

KÜHNEL Ernst, **İstanbul Arkeoloji Müzelerinde Şaheserler, Çinili Köşk'te Türk ve İslam Eserleri Koleksiyonu**, Cilt 3, Leipzig Berlin 1938

Dergi

TUNCAY Hülya, **Çinili Köşk**, Yapı ve Kredi Bankası Kültür ve Sanat Hizmetleri, Topkapı Sarayı Müzesi: 4, İstanbul 1980

Antika, Mısırlı Matbaacılık ve Ambalaj San. ve Tic. A.Ş, Yıl 3, Sayı 27 İstanbul 2007

ÖZGEÇMİŞ

Ad, Soyad: K. Gökhan Tengiz

Doğum Yeri ve Yılı: İstanbul, Fatih 1974

Yabancı Dil: İngilizce

Eğitim:

Lisans: 1999, Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Geleneksel Türk El Sanatları Bölümü Çinicilik ve Eski Çini Onarımları Anasanat Dalı

Lise: 1993, İstanbul Kenan Evren Lisesi

İş Tecrübesi:

2008 Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Araştırma Görevlisi

2003 Yüzüncü Yıl Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Araştırma Görevlisi

Mesleki Birlik/Dernek/Kuruluş Üyelikleri: -

Alınan Burs ve Ödüller: -

Yayımları: -